

ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΝ Σεπ)βριος.— Τὴν πρώτη φορά πού ἀνηφορίζαμε μετὰ τὸ τραῖνο γιὰ τὴν Ὁρεστιάδα ἀντικρύσαμε ἕνα ἀλησμόνητο ὄνειρο, ἕνα ὑπέροχο γραφικὸ ὄραμα. Τὸ Διδυμότειχο.

ρωϊκοὺς νοσηδεις σὰς πᾶρει ἀπὸ τὸ σταθμὸ καὶ σὰς φέρει μετὰ στὸ κέντρο της. Ὃταν ἀντικρύσετε τὴν πλῆσιν αὐτῆς, κί' ὅταν σκαρραλώσασθε ἀνηφοριῆς καὶ χαθῆτε ἰπ...

μότειχο, καὶ μετὰ τὸ παραπάνω. Ἄλλὰ ἔχει καὶ κάτι ἄλλο ἀκόμη. Τὴ γοητεία τῶν ἱστορικῶν καὶ τῶν προϊστορικῶν ἐρειπίων. Τὴν πόλιν μ' ὄλες αὐτῆς τις ἀνατολίτικες γοητείες, τὴν πόλιν

νη ἀκόμα δανδελωτὴ ἐσάρπα τῶν βυζαντινῶν κάστρων. Ὁ εὐγενικός ξεναγός μου εἶναι ἕνας ἄνθρωπος τῆς θετικῆς σχολῆς πού θέλει νὰ μοῦ φορτώσῃ τὸ καρνέ μου μετὰ σημειώσεις γιὰ ζητήματα. Μπροστὰ ἐκείνος καὶ πίσω ἐμεῖς γυρίζουμε ἀπὸ καφενεῖο σὲ γραφεῖο κί' ἀπὸ παζάρι σὲ γειτονιά γιὰ νὰ βροῦμε κάποιον παράγοντα πού πρόκειται νὰ μᾶς παράσῃ στοιχεῖα. Ἄλλὰ τὰ στενά τοῦ Διδυμοτείχου δὲν εἶναι δρόμοι ἀπλῶς. Εἶναι μαγεμμένες κλωστές τοῦ παρασύρου σὲ λοξοδρομίες καὶ σὲ πειρασμούς. Μᾶς μένει μόνον σωσίβιον ἢ «θετικὴ σχολή» τοῦ συνοδοῦ μου, ἀλλὰ τὴν στέλνει αὐτὸς ὁ ἴδιος περίπατο καὶ μένουμε ἔρμαιο τῆς γοητείας, τῆς μαγείας τῶν κάστρων καὶ τῶν μνημείων, τοῦ ρωμαντισμοῦ τῶν περασμένων.

ΤΟ ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΝ ΜΕ ΤΑ ΚΑΣΤΡΑ ΤΟΥ

Καθὼς τὸ τραῖνο ἀσθμαίνει στὸν κάμπο καὶ τρώει τις ἀποστάσεις, οἱ ράχες πού βλέπετε ἀντίκρου, νομίζετε πὼς ἀνοίγουν ξαφνικά, ἀπὸ τὴ μέση σάν μοντέρνα αὐλαία θεάτρου καὶ προβάλλει τὸ Διδυμότειχο γραφικὸ, ὠραῖο, ἀμφιθεατρικὰ σκαρφαλωμένο στὴν πλαγιά ἐνὸς βράχου πού κόβει ἀπότομα καὶ κάπως ἄγρια τὸν ὀρίζοντα.

Δὲν γράφουμε ὑπερβολές, δὲν κάνουμε φιλολογία. Τὸ Διδυμότειχο εἶναι ἡ γραφικώτερη πόλις ὄχι μόνον τῆς Θράκης ἀλλὰ ὁλόκληρης τῆς διαδρομῆς Θεσσαλονίκης μέχρις Ὁρεστιάδος. Τὴν βοηθᾶνε σ' αὐτὸ ἡ ἱστορία, ἡ φύσις, ὅλα. Ἰδιαιτέρως τὴν ὁμορφαίνουν τὰ κάστρα της, τὰ παλῆα βυζαντινὰ της κάστρα πού τὰ φοράει στὴν κορφή της, στραβά, τσαχπίνικα, σάν διάδημα.

Η ΠΟΛΙΣ ΚΙ ΟΙ ὨΜΟΡΦΙΕΣ ΤΗΣ
Τὸ ἴδιο ὠμορφὴ πόλις καὶ γραφικὴ, μᾶς φάνηκε τὸ Διδυμότειχο κί' ἀπὸ ἄλλῃ ἀποψι. Ὃταν τὸ ἀντικρύσαμε ἀπὸ τὸ δρόμο τοῦ σταθμοῦ.

Ἄλλὰ ἡ ὠμορφιά τοῦ Διδυμοτείχου, δὲν εἶναι ὀφθαλμαπάτη, δὲν εἶναι δημιούργημα τῆς ἀποστάσεως. Κί' ὅταν ἡ ἀναχρονιστικὴ «βιτώρια» μετὰ τοὺς δύο ἡ-

θῆτε στὸ λαβύρινθο τῶν στενῶν της, πάλι θά τὴν βρῆτε ὠμορφὴ γραφικὴ, γεμάτη ἀπροσδόκητες γοητείες.

Διότι ἔχει ὠμορφίες, γοητείες, γραφικότητες ἕνα σωρὸ. Ἡ Ἀλεξανδρούπολις εἶναι πόλις μόλις πενήντα ἐτῶν, ἡ Ὁρεστιάς εἶναι πόλις—λυλυδοῦδι—μόλις δεκατριῶν ἐτῶν. Τὸ Διδυμότειχο εἶναι ἡ πρώτη πόλις τῆς Θράκης, παληοῦ τύπου πού πατάει τὸ πόδι μας. Ὃπως ὅλες οἱ πόλεις αὐτοῦ τοῦ τύπου ἔχει κί' αὐτὴ τὸ ἀνατολίτικο στυλ μετὰ τῆς ἀνηφοριῆς πού στριφογυρίζουν σάν παθιασμένος ἀμάνης, μετὰ τὰ τούρκικα καλντερίμια, μετὰ τὰ σπίτια πού γέρνουν τὰ ἑλληνικὰ λιακωτῆ τους ἢ τὰ σαχινισιά τους, σάν νὰ θέλουν νὰ ἐνωθοῦν, νὰ φιληθοῦν. Ἐχει παληές ἐκκλησίες ὅπου μπορεῖτε νὰ μῆπτε καὶ νὰ νειώσετε τὴ λεπτὴ ἡδονὴ τῆς μυστικοπαθείας, καὶ τὸ ρίγος τῆς εὐλαβείας, παληές βρύσες, νὰ σᾶς διηγηθοῦν θρύλους μετὰ τὸ μουρμουρητὸ τους, τζαμιὰ γιὰ νὰ χαζέψετε μπροστὰ στοὺς χρυσοὺς ντουράδες τους, παληὰ σπίτια πού νὰ σᾶς δώσουν τὴν ἰδιαίτερη γοητεία τῶν παληῶν πραγμάτων.

Η ΓΟΗΤΕΙΑ ΤΩΝ ΕΡΕΙΠΙΩΝ
Τὰ ἔχει ὅλα αὐτὰ τὸ Διδυ-

μοτειχὸ καὶ μετὰ τὸ παραπάνω. Ἄλλὰ ἔχει καὶ κάτι ἄλλο ἀκόμη. Τὴ γοητεία τῶν ἱστορικῶν καὶ τῶν προϊστορικῶν ἐρειπίων. Τὴν πόλιν μ' ὄλες αὐτῆς τις ἀνατολίτικες γοητείες, τὴν πόλιν

νη ἀκόμα δανδελωτὴ ἐσάρπα τῶν βυζαντινῶν κάστρων. Ὁ εὐγενικός ξεναγός μου εἶναι ἕνας ἄνθρωπος τῆς θετικῆς σχολῆς πού θέλει νὰ μοῦ φορτώσῃ τὸ καρνέ μου μετὰ σημειώσεις γιὰ ζητήματα. Μπροστὰ ἐκείνος καὶ πίσω ἐμεῖς γυρίζουμε ἀπὸ καφενεῖο σὲ γραφεῖο κί' ἀπὸ παζάρι σὲ γειτονιά γιὰ νὰ βροῦμε κάποιον παράγοντα πού πρόκειται νὰ μᾶς παράσῃ στοιχεῖα. Ἄλλὰ τὰ στενά τοῦ Διδυμοτείχου δὲν εἶναι δρόμοι ἀπλῶς. Εἶναι μαγεμμένες κλωστές τοῦ παρασύρου σὲ λοξοδρομίες καὶ σὲ πειρασμούς. Μᾶς μένει μόνον σωσίβιον ἢ «θετικὴ σχολή» τοῦ συνοδοῦ μου, ἀλλὰ τὴν στέλνει αὐτὸς ὁ ἴδιος περίπατο καὶ μένουμε ἔρμαιο τῆς γοητείας, τῆς μαγείας τῶν κάστρων καὶ τῶν μνημείων, τοῦ ρωμαντισμοῦ τῶν περασμένων.

Καὶ δὲν εἶναι κοινὴ, δὲν εἶναι συνήθης ἡ ἱστορία τῶν περασμένων τοῦ Διδυμοτείχου. Ὅχι. Τὸ Διδυμότειχον δὲν ἦταν μιὰ κοινὴ πόλις. Στὴν ἐποχὴ τοῦ Βυζαντίου εἶδε ἀγλή καὶ γνώρισε δόξες. Στὰ ἀνηφορικὰ της λιθόστρωτα περπάτησάν μετὰ τὰ κομψὰ τους ὑποδήματα ὠραῖες πυργοδέσποινες καὶ ἔσυραν τὰ βαρεῖά τους πέλματα σημαίνοντες πυργοδεσπότες καὶ πολεμικὲς λεγεῶνες. Ἐδῶ γεννήθηκαν μεγάλοι τούρκοι σουλτάνοι κί' ἐξήσαν φυλακισμένοι ἑκακοστοὶ βασιλεῖς τῆς Εὐρώπης. Ἐδῶ γεννήθηκε ὁ Σουλτάν Βαγιαζήτ καὶ μαλάκωσε τὰ μάρμαρα τῆς πέτρινης ὑπόγειας φυλακῆς του ὁ βασιλεὺς τῆς Σουηδίας Κάρολος ὁ δωδέκατος.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΑΧΟΓΙΑΝΝΗΣ

ΚΟΛΥΝΟΣ
ΚΡΕΜΑ ΕΝΡΙΣΜΑΤΟΣ
1/2 ἑκατοστὸ μίτρον κολλήματος
ἐνρίσματος ΚΟΛΥΝΟΣ
σὲ βρεγν...

16 7/8 1936 με Μαυροδίνης Θησος

ΠΕΡΙΠΑΤΟΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ΕΙΣ ΤΑ ΥΠΟΛΕΙΜΜΑΤΑ ΤΟΥ ΜΑΓΩΝΙΕΣ ΓΕΜΑΤΕΣ ΝΙΡΒΑΝΑ, ΠΟΙΗΣΗ.—ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΣΤΟΥ.—ΑΝΘΡΩΠΟΙ «ΕΝ ΟΙΣ ΔΟΛΟΣ ΟΥΚ ΕΣΤΙ».—ΜΕΣΑ ΕΙΣ ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ ΕΚΚΛΗΣΙΑΚΙ.—ΑΤΟΥ ΜΑΣ Κ.

ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΝ. Σεπτέμβριος.—Καθώς ἀνηφορίζουμε ἀργά και χαζεύοντας με τόν εὐγενικό συνοδό μου τὰ ἀνηφορικά στενοσόκακα τοῦ Διδυμοτείου, μᾶς τυλίγουν οἱ κλωστές τῆς ἀνατο-

λόδος οὐκ ἔστι· ὄχι μόνο μέσα στοῦ Διδυμοτείου, ὄχι μόνο στήν περιφέρειά του, ἀλλά ἀνά τὰ πέρατα τῆς Θράκης πού ἔχουν νά σᾶς ἀρηγηθοῦν γιά ἀρρώστους πού ἔγιναν καλά, γιά ἀ-

δυσκολοπάτητα καλντριμιά τελειώναι κάποτε. Τελειώνουν ἐπίσης τὰ σπιτία, τὰ γραφικά σπιτία τοῦ παλιοῦ ἀνατολίτικου καί ἑλληνικοῦ τύπου πού ἡ ἀρχιτεκτονική τους, ἡ σιλουέτα

τεία πού τοῦς δίνει τὸ σούρουπο με τοὺς ἰσκιούς του. Στεκόμαστε μπροστά τῆς πολὺ ὥρα σὲ ἑκτάσι κι' ἔπειτα ἀνοίγουμε τὰ σιδερικά πού κλείνουν πρὸ χειρα τὴν πόρτα του καί χωνό-

μαστε στοῦ ἐσωτερικοῦ του. Ἔμαστε γεμάτη προσδοκία ν' ἀντικρύσουμε τῆς βίβια τῆς γελᾶσθ μορῆς κάποιας Βυζαντινῆς Παναγίας, νά νοιώσουμε τὸ θέλημα τῆς στέρεης τέχνης, τῆς ἀθανάτης ζωγραφικῆς κάποιου βυζαντινοῦ ἀγίου καί νά κολλήσουμε τὰ χεῖλη μας εὐλαβικά ἀκεῖ πού κόλλησαν τάδικά τους πάλαιοι βυζαντινοὶ ἀρχόντες καί ὠραῖοι ἀρχόντισσες τῆς βυζαντινῆς ἀκμῆς.

μαστε στοῦ ἐσωτερικοῦ του. Ἔμαστε γεμάτη προσδοκία ν' ἀντικρύσουμε τῆς βίβια τῆς γελᾶσθ μορῆς κάποιας Βυζαντινῆς Παναγίας, νά νοιώσουμε τὸ θέλημα τῆς στέρεης τέχνης, τῆς ἀθανάτης ζωγραφικῆς κάποιου βυζαντινοῦ ἀγίου καί νά κολλήσουμε τὰ χεῖλη μας εὐλαβικά ἀκεῖ πού κόλλησαν τάδικά τους πάλαιοι βυζαντινοὶ ἀρχόντες καί ὠραῖοι ἀρχόντισσες τῆς βυζαντινῆς ἀκμῆς.

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Ἀνηφορίζουμε ἀπὸ γραφικά στενά με κατεύθυνσι πρὸς τὰ ὄρη τοῦ κάστρου. Οἱ ἀνατολίτικοι δρόμοι, οἱ ἀνατολίτικες συνοικίες μᾶς πόλεως ἔχουν τόσα ἀξιοπεριέργα, ἔχουν τόσες παραδολότητες γιά νά σᾶς κάμουν νά σταματᾶτε σὲ κάθε βῆμα σας καί νά χαζεύετε.

Ἐχουν ἐπίσης τόσες γωνίες γεμάτες νιρβάνα, τόσες ἀπόψεις νεμάτες ποῖσι πού σᾶς τραβοῦν, σᾶς σταματοῦν, γιά νά λικνίστε μέσα στοῦ βλέμμα σας κι' ὄχι βέβαια χωρὶς κάποια ἐσωτερική γοητεία καί εὐχαριστήσι γιά μιὰ ἔστω στιγμὴ ἐξέλιτικό κάδρο τους. Ἐδῶ χαζεύουμε μπροστά στοῦ ὀλόασπρο δράμα μᾶς ἐκκλησίας, με τὸ κομψὸ καί ὀλόασπρο ἐπίσης καθωנוστάσιο, πού ὠφώνεται στὸν οὐρανὸ σάν παράξενο μανουάλι.

Πεῖ πᾶνω σταματοῦμε σ' ἕνα λαβυρινθώδες στενὸ πού δὲν χωράει νά περάσουν μαζί πλάι-πλάι δύο ἀνθρώποι καί προσπαθοῦμε ν' ἀνακαλύψουμε τὴν σιλουέτα μᾶς παλιῆς ἐκκλησίας, πού τὴν κρῖνει ἕνα τρομαγμένο κοπάδι σπιτιῶν, σκαρφαλωμένο στήν ἀπότομη ἀνηφορία. Εἶνε ἡ ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ. Ἡ ἐκκλησία αὐτὴ δὲν εἶνε παλιὰ βυζαντινὴ, εἶνε παλιοχριστιανική. Εἶνε ἀλῶς παλιὰ, τῆς ἐποχῆς τῆς τουρκοκρατίας. Ἀλλὰ ἔχει μιὰ εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ, πού τὴν τυλίγει καί τὴν ἐξιδανικεύει ὁ θρόλος. Αὐτὸ τὸ ἀγραφὸ βιβλίον, πού οἱ αἴγες ἀλλὰ αἰῶνιὰ ἀδιάφθορες σελίδες του περιέχουν τόση ποίηση, τόσον πλοῦτον ψυχῆς, τόσο περισσεύμα καρδίας, τόση πέτρα ἐνστικτοῦ καί τόσο ἀγνή πίστι, ἔχει ἕνα ἰδιαίτερο κεφάλαιο γεμάτο θρόλο καί ποῖσι γιά αὐτὴν τὴν εἰκόνα. Πιστεύει πὸς εἶνε θαυματουργική.

Μακεδονία θ/κ ΜΙΑ ΑΠΟΨΙΣ ΤΟΥ ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΥ 1876-1916

πελισσιμένους πού βρῆκαν τὴν γατριὰ τῆς ψυχῆς τους, γιά παράλυτους πού τὰ νεκρὰ μέλη τους ξαναζωγάνεψαν με τὴ χάρι τῆς. Γι' αὐτὸ κάθε χρόνο σὲν γιορτάζει ἡ ἐκκλησία χιλιάδες κόσμου συρρέει ἀπὸ παντοῦ γιά νά δροσίση τὸ φλογισμένο μετώπὸ του σὲ μάρμαρά τῆς, γιά ν' ἀγρυπνήση, νά ξενυχτήση, νά ἀνάψη λαμπάδες μεγάλες σάν τὸ μπῶτι τοῦ ἀνθρώπου καί ν' ἀσπασθῆ με εὐλάβεια τὴν θαυματουργική εἰκόνα καί νά ἐκλιπαρήσῃ τὴ χάρι τῆς. Στὴ γιορτὴ ἔκεινη, τὸ Διδυμοτεῖχο, παραγνημένη καί ἀνημέρα παίρνει μιὰ ὄψη τῆου.

ΣΤΑ ΨΗ ΤΟΥ ΚΑΣΤΡΟΥ

Τ' ἀτέλειωτο τὸ πολυδαίδαλον νῆμα τῶν ἀτελειώτων ἀνηφορικῶν στενῶν με τὰ βαρεῖα, τὰ

τους, τὸ ἐσωτερικὸ τους ἔχει τὴν ποῖση καί ἡ αὐλὴ τους τόσο γραφικὴ γαρνιτούρα πρασινοῦ κι' ἀπλώνεται μπροστά μας ἡ ἐπύραυλος φαλάκρα τῆς κορυφῆς τοῦ βράχου.

Τὸ τελευταῖο χτίσμα πού μᾶς παρατάει εἶναι τὸ ἐκκλησάκι τῆς Παναγίας. Εἶναι ἕνα ποιητικὸ ἐκκλησάκι βυζαντινοῦ ρυθμοῦ, τόσο μικρὸ πού μπορεῖτε νά τὸ πῆρατε γιά ἀπλὸ εἰκονοστάσι. Ὁ ρυθμὸς του, ἡ πολυδαίδαλη ἐξωτερικὴ του διακοσμητικὴ ἔχουν ὅλη τὴ φινέτσα, ὄλο τὸ λεπτὸ καί καλλιερημένο γούστο τῶν προχωρημένων βυζαντινῶν χρόνων. Οἱ ματαιωνν τῶν κεραμυδιῶν καί τῆς διακοσμητικῆς τῶν τοίχων του, μαζί με τὴ γοητεία πού τοὺς δίνει ὁ καιρὸς, ἔχο καί τὴ γοη

τινῆς ἀκμῆς. Ἀλλὰ ματαῖα προσδοκία. Μέσα στοῦ ποιητικὸ διαμέρισμα τοῦ Βυζαντινοῦ δὲν ὑπάρχει τίποτε τὸ βυζαντινὸ. Στὸ πενιχρὸ σινιδεῖο τέμπλο του, πού ἐφιλοτέλεχεν κάποιος εὐλαβὴς μαραγκὸς τοῦ Διδυμοτείου δὲν ὑπάρχουν παρά εἰκόνες κοινῆς τέχνης τροπίας.

Μιὰ στιγμὴ μέσα στοῦ μελιχρὸ φῶς τοῦ ναῖσκου μᾶς θέλγει μιὰ ἄλλη προσδοκία. Ἄν εἶναι ἄλλοθές πὸς οἱ ψυχῆς ξαναγυρίζουν στοὺς τόπους πού ἐξῆσαν ἡ ψυχὴ κάποιας παλιῆς δέσποινας, κάποιας ἀρχόντισσας τοῦ Βυζαντινοῦ πού θάχισε ἐδῶ πονεμένη κι' ἐξοριστὴ θάρχεται νά γοατήσῃ στὶς πλάκες πού στήριζαν τὰ παλιὰ βυζαντινὰ τέμπλα. Ἀλλὰ κι' ἂν ἦταν κανένα τέτοιο πνεῦμα, τὰ βέβηλα βήματά μας θά τῶδιωξαν. Τί κρίμα, ὅταν ἠπαίναμε, νά μὴ μποῦμε πετώντας στὰ νύχια τῶν ποδιῶν μας καί νά μὴ τευτῶναμε τ' αὐτὴ μας καί στὸν ἐλάχιστο θόρυβο. Ἴσως νάφθανε ὡς τὸ τῶμπανὸ μας ὁ θροῦς τῆς ἐσθῆτος κάποιοῦ πλάσματος συλληπτοῦ ἢ ἀσύλληπτου πού ἡ βέβηλη παρουσία μας θά τὸ τῶραζε καί θά βιαζότανε νά φύγῃ.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΑΧΟΓΙΑΝΝΗΣ

ΛΥΡΙΟΝ :- Ἀπὸ τὰ ὄρη τοῦ βράχου.—Φύσις καί μνημείκ. Ἐνα ὑπέροχο δράμα.—Περὶ πλάνησι στὰ βυζαντινὰ τεῖχη. Γκιρμενοὶ πού φέρουν ἴλιγγο. Μνημεία πού τὰ σπαράσσει τὸ φουρνέλλο καί τὰ τρώει ὁ καιρὸς.—Ἀπὸ τὰ ἐρείπια στὴ ζωῆ.—Τὰ δύο νυφοπάζαξα, τὸ παλιὸ καί τὸ καινούργιο.—Τὰ Δαρδανέλλια τῶν νυκτερινῶν κέντρων.—Μερικὰ ζητήματα κλπ. κλπ.

Εἰς τὰ γραφεῖά σας: στὰς κατοικίας σας, ἐργοστάσια, ἐργαστήρια, πανταχοῦ, χρησιμοποίησατε τὸν λαμπτήρα

FERROWATT

DECALUMEN με διπλὸ σπειρομένον νῆμα. Θά ἔχετε 40 ὀσφῶς ἐπὶ πλέον χωρὶς νά ἀδῆσετε τὴν κατανάλωσιν τοῦ ρεύματος. Κεντρικὴ παρακαταθήκη, ΙΣΑΑΚ ΚΟΕΝ καί Ἀεὶλφοὶ δόδος Κομνηνῶν 10

ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΝ. Σεπτέμβριος.— Από τὸ μελιχρὸ φῶς τοῦ ναύκου βγαίνουμε στὸ μονιτὸ σκιάφωσ τοῦ δειλινοῦ καὶ συνεχίζουμε τὸ σκαρφάλωμα πρὸς τὴν ἀνηφορικὴ φαλάκρα τοῦ

ὕψανου τῆς σιλουέττες τοῦ πασσαλισμένου ἀπὸ τὸ χρυσοῦ ποῦ τοὺς ραίνει ὁ ἥλιος κατὰ γέφυρ πρὸς τὴ δύση του.
Ἡ ΑΠΟΨΙΣ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ
*Απὸ τὴν ἄλλη μεριά, ὄρατα | με...

κ. Γιάννη Ταχογιάννη

προσέξῃ ὅπως ἰδιαίτερως. Διότι ἔχει ὅ,τι χρειάζεται ἀκριβῶς γιὰ νὰ γίνῃ ἓνα τουριστικὸ κέντρο πρῶτης τάξεως ποῦ θὰ μπορῇ γὰ συγκεντρώῃ παραβάνια ξένων καὶ ντόπιων τουριστῶν. *Ε-

Γ.Ι. ΒΟΡΓΑΤΖΗ

ΑΡΙΣΤΕΡΑ : Ἡ ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ. — **ΔΕΞΙΑ :** Ἡ ἀποψις τοῦ Διδυμοτειχοῦ

βράχου. Δεξιὰ κι' ἀριστερὰ βλέπουμε μεγάλες ὑπόγειες στοές, σκαλισμένες με τέχνη στὰ βάθη τοῦ βράχου. Στοές ποῦ τῆς γαρνίρουν ἢ τῆς χωρίζουν στύλοι καὶ κίονες λαξευμένοι ἀριστοτεχνικά ἐπάνω στὴν ὕλη τοῦ ἴδιου τοῦ βράχου. Ὁ συνοδὸς μας, σπεῦδει νὰ μᾶς ἐξηγήσει :

— Οἱ λαξευμένες αὐτὲς στοές ἦσαν κάποτε κατοικίες ἀνθρώπων, βρέθηκαν ἐδῶ ἓνα σωρὸ τεκμήρια, παλαιᾶς πανάρχαιας ζωῆς.

*Ἀλλὰ θὰ ξανσποῦμε γιὰ τὶς στοές, τὴν προέλευσίν τους καὶ τὴν ἱστορία τους. Συνεχίζουμε τὴν ἀνάβασί μας πρὸς τὴν κορυφὴ τοῦ βράχου εἶνε ἓνα ὑπέροχο πανόραμα. Τὸ Κιζιλ-Ἰτερέ, ὁ σημερινὸς Ἐρυθροπόταμος, με τὸν Ἐβρο ὑφαίνουν γύρω ἀπὸ τὴ γραφικὴ αὐτὴ νύμφη τοῦ θρακικοῦ κάμπου, γύρω ἀπὸ τὴν παλῆνᾶ αὐτὴ βυζαντινὴ ἀρχόντισσα, ποῦ φορᾶει με τὸ ση γραφικὴ χάρι τὸ πέτρινο διὰ ἄδημα τῶν κάστρων τῆς, ὑφαίνουν γύρω ἀπὸ τὸ Διδυμότειχο μιὰ πλούσια χλωρίδα. *Ἐνα πρᾶσινο χαλί ἀπὸ κατὰχλωρα ἀμπέλια, ἀπὸ σουκαμιές, ἀπὸ χωράφια ποῦ ξεχειλίζει ἡ καλοκαιρινὴ ἑσθραία τους χαϊδεύει τὸ βλέμμα μας ὅπου κι' ἂν τὸ στρέψουμε.

Μαγευτικὴ εἶνε ἡ ἀποψις πέρα πρὸς τὸν ἰστανόνατολικά, πρὸς τὸν κάμπο ποῦ κρατᾶει ἀγκαλιασμένο στὸ στίβαρό, ὑγρὸ μπράτσο τοῦ ὁ Ἐβρος. Μαγευτικὴ ἐπίσης εἶνε ἡ θέα πρὸς τὰ βορειοδυτικά. Ὁ κάμπος ἀπλώνεται σάν ἓνα ὑπέροχο ταμπλό. Ἰδιαίτερη χάρι καὶ ποιήσι τοῦ εἶθουσι οἱ πανύψηλες λεῦκες ποῦ

εἶνε ἡ ἀποψις τοῦ Διδυμοτειχοῦ. Ἡ πόλις με τοὺς γραφικοὺς δρόμους, με τὰ παλῆνᾶ σπιτάκια τῆς, με τὰ τζαμιά τῆς, τῆς ἐκκλησίας τῆς, τὰ καμπαναριά τῆς εἶνε ἓνα ὑπέροχο πανόραμα ποῦ γοητεύεται κανεὶς καὶ δὲν χορταίνεται τὴ θέα του.

Νὰ μιὰ πόλις ποῦ θάπρεπε νὰ τὴν εἶχε προσέξει ὁ Τουρισμὸς. Καθὼς τὸ ἀόρατο κύμα τῶν περιπλανήσεων μᾶς παρέρχεται πρὸς τοὺς θαυδαλοὺς τῶν ἀπέναν καὶ πρὸς τὰ ὕψη τοῦ βράχου, ὁ συνοδὸς μας, ἀνθρώπος τῆς «θετικῆς σχολῆς» τοῦ 19ου αἰῶνος (καθὼς εἶπαμε) κάθε λίγο μᾶς ἔλεγε :

— Θὰ περιπλανηθῶμε πολὺ ἀκόμη μένᾳ στὰ ἐρείπια. *Ἄς πάμε νὰ δῶμε κάτω στὴν πόλι...

*Ὁ θὰ πάμε, φίλε μου καὶ κάτω ἀπὸ τὴν γοητευτικὴ αὐτὴ παλῆνᾶ πόλι. Θὰ κατεβῶμε ἐκεῖ κάτω καὶ θὰ ρουφήσουμε τὴ ζωὴ ποῦ κυλάει στοὺς παλῆνᾶς, ἱστενοὺς δρόμους τῆς, ὅπως πλύνουν τὰ διψασμένα πουλιά τὸ νερὸ, ἀπὸ

τοὺς καὶ θὰ πλοῦμε μαζί τους τὸν βραδῆνᾶ. ἓνα καραφάκι ντοῦ-φιτῆ. *Θὰ πάμε καὶ στὸ μεγάλο ὄροστο τοῦ σταθμοῦ, ποῦ κάνει τὸν περὶπατο ἡ νεολαία, γιὰ νὰ ἴδουμε τοὺς νέους καὶ τοὺς τῶνους τῆς γυναικείας ἀμορφίας τῆς. Ἀλλὰ τώρα ἄφησε νὰ πλαυρηθῶμε ἀκόμη στὰ ἐρείπια. Φαντάζεσαι πῶς δὲν ἔχουν κάποια ἀξία τὰ ἐρείπια αὐτά; *Ἐχουν καὶ παραέχουν...

ΤΟ ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΣ...

Αὐτὰ ἐξετόξευσα κατὰ τῆς «ἀγροαίας θετικότητος» τῆς σχολῆς τοῦ 19ου αἰῶνος, ὑπὸ τὸν φιλικὸν παραπόνου πρὸς τὸν ἐδνετικὸν συνοδό μου. Καὶ ἐν οὐνεγαί προσθέτω :

*Ἄν κάποτε ὁ τουρισμὸς μας, ὁ ἑλληνικὸς τουρισμὸς ποῦ τώρα βρῖσκεται ἀκόμη στὰ πρῶτά του βήματα, ἀναπτυχθῇ καὶ γίνῃ ἀξίος τῆς ἀποστολῆς του, τὸ Διδυμότειχο πρέπει νὰ τὸ προσέξῃ καὶ δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ τὸ

χει κλίμα ὕγιεινὸ, ὁμορφὴ φύσι καὶ ἀρχαιολογικὰ μνημεῖα ὁλων τῶν ἐποχῶν.

Τὰ βυζαντινὰ κάστρα με τὴ διπλὴ μπορντούρα τους, οἱ ὑπόγειες λαξευμένες στοές, γεμάτες μυστήριον καὶ σιωπὴ ἔχουν ὄγκο, ἐνδιαφέρον καὶ δύναμι ὑποβολῆς ποῦ νὰ κρατοῦν τὸν ξένο μέσα σὲ μιὰ ἀποκάρωση γοητείας ἐπὶ μέρες ὀλόκληρες. Καὶ ἡ πόλις ἐπειτα με τὴν ἀνατολίτικη νιρβάνᾳ τῆς καὶ τὸ ἀνατολίτικο κασὲ τῆς ἔχει ἀπόθεμα γοητείας γιὰ ἄλλες τόσες μέρες.

*Ἄλλ' ἂς κόψουμε γιὰ μιὰ στιγμὴ τὸ νῆμα τῆς περιπλανήσεώς μας στὶς ὑπόγειες στοές καὶ στὰ βυζαντινὰ κάστρα κι' ἂς γυρίσουμε στὴν πόλι. *Ἄς γυρίσουμε στὴν πόλι, στοὺς ἀνθρώπους τῆς καὶ στὴ ζωὴ τῆς.

*Ἄς ἴδουμε τὸν τύπο τοῦ παλῆνᾶ θρακιώτη τοῦ ἀγνοῦ καὶ τοῦ εργατικοῦ, ἂς ἴδουμε τὶς προόδους κάμνει τὸ παλῆνᾶ Διδυμότειχο καὶ τί προόδους νοσταλεγεῖ νὰ κάμῃ. *Ἄς πέρουμε καὶ μερικὰ ζητήματά τῆς κι' ἂς ἴδουμε χωρὶς καμμιὰ διάθεση ὀημοκτοσίας πῶς ἀντιμετωπίζονται καὶ πῶς λύνονται. *Ἐνα ἀπὸ τὰ ζητήματά αὐτά εἶνε τὸ τῆς ὑδρεύσεως. Ζήτημα ἐπίκαιρον, φλέγον ἀλλὰ συνάμα καὶ γραφικόν. Θὰ μᾶς δώσῃ ἀφορμὴ νὰ θυμηθῶμε λίγο τὴ Σαχάρα, λίγο τοὺς μπεντουίνους, καὶ λίγο τοὺς προϊστορικοὺς ἀνθρώπους. Θὰ μᾶς μεταφέρει σὲ γραφικὰς σφαίρες ἄλλων ἐποχῶν.

ΑΥΡΙΟ : *Ἀπὸ τὰ ἐρείπια στὴ ζωὴ.— Τὰ δυὸ νυφοπαζάρια, τὸ παλιὸ καὶ τὸ καινεύργιο. Τὰ Ἀκρὸνέλλια τῶν νυκτερινῶν κέντρων.— Μερικὰ ζήτημα κλπ. κλπ.

ΕΛΛΗΝΟΓΑΛΛΙΚΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΑ
“ΑΘΑΝ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ,”
ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΒΑΣ. ΟΛΓΑΣ 9 ΤΗΛ. 80=071
ΕΓΚΑΤΕΣΤΗΜΕΝΑ ΕΙΣ ΙΔΙΟΚΤΗΤΟΝ ΜΕΓΑΛΟΠΡΕΣΤΑΤΟΝ ΜΕΓΑΡΟΣ
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1907
ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΥΝ : Α) ΕΜΠΟΡΙΚΗΝ ΣΧΟΛΗΝ ἰσὶ τιμοῖς πρὸς τὰς Ἐπισημοσίας. Β) ΠΛΗΡΕΣ ΕΞΑΤΑΞΙΟΝ ΓΥΜΝΑΣΙΟΝ. Γ) ΠΛΗΡΕΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΝ ΣΧΟΛΕΙΟΝ. Δ) ΟΙΚΟΤΡΟΦΕΙΟΝ ΑΡΡΕΝΩΝ.
Διδασκόμενα εἶνε ἡ Γαλλικὴ, ἡ Ἀγγλικὴ, ἡ Γερμανικὴ. Ζητήσατε κανονισμὸν.

u Manchester Office 19 Sep 1936

ΜΙΑ ΜΑΤΙΑ ΑΠΟ ΤΟΥ ΥΨΟΥΣ ΤΟΥ ΚΑΣΤΡΟΥ

Του συνεργάτου μας κ. Γιάννη Ταχογιάννη

...πρό...
...σεμβρίου και...
...ρι της Κυρια...
...δεδομένου ότι...
...ἀρχίση τας...
...εις τὸ «Πάλας»...
...κού» μέχρι τε...
...θέλουσι...
...κινηματογ...
...οσμίο) πα...
...ων Γρα...
...ουλαγριδη...
...και Κτι...
...ν τὰ ὀπι...
...ἐκμετάλλ...
...νηματογρ...
...εἶα ἔχοι...
...νίας εἰς...
...τογράφου...
...«Πάλας»...
...ἔκ τῶν τ...
...εραὶ 25 τ...
...οῦν εἰς τ...
...ράφον «Π...
...ἡ μεγάλ...
...α τοῦ

ΣΑΡΙΝΑ
...ηνίκης Μ...
...εἰς ζῆ...
...η πολυθ...
...ρχία τῆς...
...αὶ τοῦ Ι...
...Α. Τὸ σκ...
...Σεσίλ Ν...
...κολμπέρ...
...Τρελλός...
...άρρου Μ...
...αί. Σκηνοί

ΟΣ. Ἡ μεγάλη...
...ρθα ἔγνω...
...ὁ Φράντς Λέχα...
...Ι ΤΗΣ ΒΕΓΓΑ...
...ἡ μνημειώδης ὀ...
...τοῦ σκηνοθέτου...
...τοῦς ΓκάροΚου...
...ουρκέ, Φράνσο...
...Κρόμγουελ.

ΑΙΛΗ. Μὲ τὴν...
...ρέξαν Φραντς...
...τοῦς Χάνς Για...
...Σανκάλ.

ΓΚΙΩΡ. Ἡ...
...εἰα...
...εγαλει...
...σκόπου...
...όσμιο...
...δμον...
...πολεμον...
...ας τὴν Νεῖντα...
...ρ Μπλανσάρ...
...καὶ...
...ὁ μεγαλύτερον...
...ας ἐξελίσσεται...
...α ἡ περίφημος...
...ἔδρασαν ἐνεργ...
...ληρον...
...συνεργεῖ...
...ἔληθ...
...ἐντός τοῦ...
...ου εἰς Θεοσνίκην...
...κ ἐξωτερικά τῆς

Μὲ πρωταγων...
...Βανέλ καὶ Διν

ΟΡΙΑΙ. Τὸ τιτά...
...α τοῦ ΣεσίλΝτε...
...ἔττα Γιούγκ...
...καὶ...
...λεξόν.

ΝΤΙΟΥ ΛΑΡΖ...
...κς...
...δυνάμεις...
...ὡς...
...υλακή...
...μὲ...
...τοῦς...
...ας ΒίκτωρΦραν...
...ντάλ...
...καὶ...
...Ζάν

...ἀσχη...
...τῶν κυ...

ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΝ, Σίβριος. Ἄλλ...
...λά...
...ἀν τὸ Διδυμότειχο εἶναι π...
...λις...
...πὸ...
...πρέπει...
...νὰ...
...τὴν...
...προσέξῃ...
...ὁ...
...τουρισμός...
...οἱ...
...διδυμοτειχιῶτες...
...κά...
...ἄλλο...
...παρὰ...
...οκέφθη...
...καν...
...πο...
...τέ...
...νὰ...
...μένουν...
...μὲ...
...σταυρωμένα...
...καὶ...
...νὰ...
...περιμένουν...
...νὰ...
...γίνον...
...ἔ...
...δηγοὶ...
...τοῦ...
...τουρισμοῦ...
...τῆς...
...καὶ...
...οἱ...
...τοιτσερόνε...
...τῶν...
...μνημείων

τὰ ἐφόδια πὸ...
...ἀπαιτεῖ...
...ἡ...
...πρό...
...δος...
...καὶ...
...ἡ...
...ζωή.

Κάτω...
...ἀπὸ...
...τὰ...
...ἐρείπια...
...οἱ...
...ἀσύ...
...χρονες...
...ἀνάγκες...
...τῆς...
...ζωῆς...
...ἐγκυ...
...μονοῦν...
...ἓνα...
...σωρὸ...
...ἔργα...
...Πλατείες...
...μελετῶνται...
...νὰ...
...διανοιχθῶν...
...δρό...
...μοι...
...νὰ...
...εὐθυγραμμισθῶν...
...καὶ...
...νὰ...
...διανοιχθῶν...
...πάρκα...
...νὰ...
...φυτευ...
...θοῦν...
...εἰδῶν...
...ἔξωραῖστοι

Μία...
...μεγάλη...
...λουριδα...
...τοῦ...
...χώ...
...ρου...
...πὸ...
...περιβάλλει...
...ὡς...
...κλειδός...
...βραχνά...
...τὴν...
...παλιὰ...
...πλατεία...
...εἶνε...
...κάτι...
...παλαιομάγαζα...
...καὶ...
...ἄλλα...
...κτίρια...
...πὸ...
...ἀνήκουν...
...κατὰ...
...τὸ...
...πλεῖστο...
...στὴν...
...τουρκικὴν...
...κοινό...
...τητα...
...Γύρω...
...ἀπὸ...
...τῆ...
...λουριδα...
...αὐ...
...τῆ...
...γύρω...
...ἀπ'...
...αὐτὸν...
...τὸν...
...κλειδὸ...
...ξεφύτρωσε...
...κυρῶς...
...τὸ...
...μανιτάρι

ΑΡΙΣΤΕΡΑ: Ἐνας δρομάκος τοῦ Διδυμοτειχοῦ.—ΔΕΞΙΑ: Ὁ ἔβρος

τους. Ἐμβλημα...
...τους...
...εἶναι...
...ὅπως...
...καὶ...
...τοῦ...
...κάθε...
...Θρακιά...
...ἡ...
...μόχ...
...θος...
...ἡ...
...δημιουργία...
...ἡ...
...δουλεία.

Τὴν...
...ὡμορφία...
...τῆς...
...πόλεως...
...των...
...τῆ...
...γράφικη...
...τιμὴ...
...τῆς...
...τῶν...
...μνημεί...
...ων...
...τῆς...
...τῶν...
...καστρῶ...
...των...
...δὲν...
...κάθον...
...ταί...
...νὰ...
...τὰ...
...χαζεύου...
...ν...
...τὰ...
...θαυ...
...μάζου...
...σαν...
...χαζοὶ...
...ραφφιν...
...αρι...
...σμένοι...
...ἔστ...
...ἔτε.

Τὰ...
...μνημεί...
...α...
...ζῶν...
...τῶν...
...τῆ...
...δικῆ...
...τους...
...αἰωνία...
...ζῶν...
...καὶ...
...οἱ...
...ἄνθ...
...ρωποὶ...
...τὴν...
...ἐφήμε...
...ρη...
...ἀλλά...
...τόσο...
...γόνιμη...
...τόσο...
...μεστῆ...
...τόσο...
...γερη...
...δική...
...τους...
...ζωή...
...Κάτω...
...ἀπὸ...
...τὰ...
...αἰωνόβια...
...βυζαντινά...
...κἀστρα...
...πὸ...
...ζῆσταν...
...αν...
...τῆς...
...τάμ...
...πιες...
...μὲ...
...τὰ...
...στήθη...
...τους...
...οἱ...
...παλ...
...ηοὶ...
...βυζαν...
...τινοὶ...
...ἀπελά...
...τες...
...κυλά...
...ει...
...ὁ...
...βόμβ...
...ος...
...τῆς...
...σημερι...
...νης...
...ζωῆς...
...ὡς...
...ὅταν...
...ἓνα...
...ἔγγ...
...ειλο...
...καὶ...
...πρόσχα...
...ρο...
...ποτάμ...
...ι.

Καὶ...
...κάθε...
...μέρα...
...τὸ...
...ποτάμ...
...αὐτὸ...
...ἔχει...
...νὰ...
...πῆ...
...κι'...
...ἓνα...
...καινού...
...ργιο...
...πραγ...
...θοῦν...
...αἰσιοδο...
...ξίας...
...κι'...
...ἔργα...
...σας...
...μὲ...
...τοῦς...
...φλοῖ...
...σους...
...του...
...κατεβ...
...αίνει...
...ν'...
...ἀγκ...
...αλιά...
...ση...
...και...
...νούργ...
...ιες...
...ἐλπ...
...ίδες.

Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΠΟΛΙΣ

Ἡ...
...ἱστορία...
...στόλισε...
...τὸ...
...ὄμορ...
...φο...
...Διδυμό...
...τειχο...
...μὲ...
...τόσο...
...πλού...
...σια...
...καὶ...
...ἐνδια...
...φέρον...
...τα...
...μνημεί...
...α. Οἱ...
...κάτο...
...κοί...
...τῆς...
...δὲν...
...περιο...
...ρίζον...
...ται...
...σ'...
...αὐτὸ...
...Δὲν...
...ἐννο...
...οῦν...
...νὰ...
...ἀφή...
...σου...
...νὰ...
...κατα...
...νήση...
...ἓνα...
...νεκρὸ...
...μουσε...
...οῦ...
...τοῦ...
...παρελ...
...θόν...
...τος...
...Ἐν...
...νοῦν...
...νὰ...
...τὴν...
...στολί...
...σουν...
...μὲ...
...δλα

νὰ...
...γίνου...
...ν.

Κάτω...
...ἀπὸ...
...τὸ...
...αἰωνό...
...βιο...
...τῶν...
...τοῦ...
...Σουλτάν...
...Βαγια...
...ζή...
...πὸ...
...δεσπό...
...ζει...
...τῆς...
...κεντρι...
...κῆς...
...πλατείας...
...καὶ...
...ἐπιδεικ...
...νύει...
...τοὺς...
...χρυσ...
...οὺς...
...ἀλλά...
...ἀκατα...
...λαβί...
...στικ...
...ους...
...νιουρά...
...δες...
...τῆς...
...κοιμῆ...
...ς...
...εἰ...
...σόδ...
...ου...
...ἡ...
...σκαμ...
...πάνη...
...εἶναι...
...ἔ...
...τοιμη...
...νὰ...
...χώση...
...τῆ...
...μούρη...
...τῆς...
...στὸ...
...χώμα...
...καὶ...
...νὰ...
...σκαρ...
...ώση...
...ἓνα...
...σωρὸ...
...ἔργα.

ΤΟ ΜΑΝΙΤΑΡΙ ΤΗΣ ΔΙΧΟΓΝΩΜΙΑΣ

Ἐνα...
...ἀπὸ...
...τὰ...
...πει...
...ἀμέ...
...σου...
...ἀνα...
...γκαιό...
...τητα...
...ἐξαι...
...ρετικά...
...ἔργα...
...πὸ...
...μελε...
...τῶν...
...καὶ...
...ἐγκυ...
...μονοῦ...
...νται...
...νὰ...
...γίνου...
...ν...
...εἶναι...
...ἡ...
...διάνο...
...ιεις...
...τῆς...
...πλα...
...τείας...
...εἶνε...
...ἓνα...
...ἀπὸ...
...τὰ...
...φλέ...
...γον...
...τα...
...ζητή...
...ματα...
...γιὰ...
...τὸ...
...Διδυ...
...μότει...
...χον...
...Ἄλλ...
...α...
...στὴν...
...καρ...
...διά...
...αυτοῦ...
...τοῦ...
...φλέ...
...γντος...
...ζητή...
...ματος...
...ξεφύ...
...τρω...
...σε...
...τὸ...
...ἀπ...
...αἰσιο...
...ἐκεί...
...νο...
...μαν...
...ιτάρι...
...πὸ...
...τόσο...
...συχ...
...νά...
...ζεφ...
...τρώ...
...νει...
...σὲ...
...κά...
...θε...
...ἐκδή...
...λωσι...
...τῆς...
...ζωῆς...
...μα...
...ς...
...καὶ...
...τῆ...
...μαρ...
...αζῶ...
...νει...
...μαν...
...ιτάρι...
...καρ...
...κίνω...
...μα...
...πὸ...
...πρ...
...εἶ...
...ἐπὶ...
...τέλο...
...ς...
...νὰ...
...τὸ...
...ξερρι...
...ζῶ...
...σομε...
...ἀπ'...
...τὴν...
...ψυ...
...χή...
...μα...
...ς...
...ἀπὸ...
...τὴν...
...ἐθνική...
...τὴν...
...κοι...
...νοτική...
...τῆ...
...ὀπω...
...σῆ...
...ποτε...
...ὀμα...
...δικῆ...
...μα...
...ς...
...ζωῆ...
...ἔστω...
...καὶ...
...δι'...
...ὀδ...
...νη...
...ρᾶς...
...χειρ...
...ουργική...
...ἐπε...
...μβά...
...σεως...
...Γύρω...
...ἀπ'...
...τῆ...
...διάνο...
...ιεις...
...τῆς...
...πλα...
...τείας...
...ξεφύ...
...τρω...
...σαν...
...μάν...
...ι...
...μάν...
...ι...
...δι...
...στα...
...σις...
...γνω...
...μῶν...
...Ξεφύ...
...τρω...
...σαν...
...δύο...
...σχέ...
...δια.

ΑΙ ΔΥΟ ΑΠΟΨΕΙΣ

Οἱ...
...μὲν...
...ὕπο...
...στηρίζουν...
...ὅτι...
...αὐ...
...τὸς...
...ὁ...
...κλειδός...
...πρέπει...
...νὰ...
...πέση...
...ἀπὸ...
...τὰ...
...πληγ...
...ματα...
...τῶν...
...κασμα...
...δῶν...
...καὶ...
...ὁ...
...χώρος...
...ν'...
...ἀνοί...
...ξη...
...ὀλό...
...τελα...
...καὶ...
...ἡ...
...ὑπὸ...
...διάνο...
...ιεις...
...πλα...
...τεία...
...νὰ...
...γί...
...νη...
...εὐρύ...
...χωρη...
...ἀνε...
...τη...
...ἀπλό...
...χω...
...ρη...
...Ἡ...
...ἄλλη...
...ἀποψ...
...ῆ...
...ὅπο...
...ία...
...φαί...
...νεται...
...ἐπεκ...
...ράτ...
...ησε...
...εἶνε...
...νὰ...
...γκρε...
...μισ...
...θοῦν...
...μὲν...
...τὰ...
...πα...
...λιὰ...
...κτί...
...ρια...
...καὶ...
...τὰ...
...πα...
...ρήμα...
...τα...
...τ'...
...ἀνή...
...κον...
...τα...
...εἰς...
...τὴν...
...τουρ...
...κικὴν...
...κοινό...
...τητα...
...ἀλλά...
...ἀπὸ...
...τὸ...
...χώ...
...ρ...
...πὸ...
...θὰ...
...προ...
...κύ...
...μη...
...ἓνα...
...μέ...
...ρος...
...νὰ...
...χορη...
...γηθῆ...
...δω...
...ρεᾶν...
...στὸ...
...δῆ...
...μο...
...Διδυ...
...μοτει...
...χοῦ...
...καὶ...
...στὸ...
...ἄλλο...
...νὰ...
...ἐπι...
...τραπῆ...
...σ'...
...αὐ...
...τὴν...
...νὰ...
...κτί...
...ση...
...μιά...
...σει...
...ρά...
...κα...
...τά...
...στή...
...ματα.

Μὲ...
...τὴν...
...πρῶ...
...τη...
...ἀποψ...
...ῆ...
...θὰ...
...χρ...
...εια...
...σθοῦν...
...ἀρ...
...κετά...
...λεπ...
...τὰ...
...τὴν...
...ἀ...
...παλλο...
...τρίω...
...ση...
...πὸ...
...ὁ...
...Δῆ...
...μος...
...σῆ...
...με...
...ρα...
...δὲν...
...τὰ...
...ἔχει...
...Μὲ...
...τῆ...
...δεύ...
...τερη...
...ἀποψ...
...ῆ...
...χρή...
...ματα...
...γιὰ...
...ἀπα...
...λο...
...τρίω...
...ση...
...δὲν...
...χρ...
...ιά...
...ζον...
...ται...
...Ἡ...
...πρῶ...
...τη...
...ἀποψ...
...ῆ...
...εἶναι...
...αἰσθη...
...ματικῶ...
...τερη...
...Ποῖ...
...ὰ...
...ἐπι...
...κρα...
...τή...
...ση...
...ἀρα...
...γε...
...Ἦ...
...ψὸ...
...δέ...
...σι...
...πρὸς...
...τὴν...
...θαυ...
...μα...
...τουρ...
...γῶν...
...εἰκό...
...να...
...τοῦ...
...Χρ...
...στοῦ...
...καὶ...
...δέ...
...ομαι...
...γον...
...υκλι...
...νῶς...
...στὸ...
...Βυ...
...ζαν...
...τινὸ...
...ἐκκ...
...λησά...
...κι...
...τῆς...
...Θεο...
...τόκου...
...τοῦ...
...ἡ...
...λε...
...ζάν...
...τα...
...τοῦ...
...ἔ...
...θεο...
...σιν...
...οῦ...
...κλει...
...σὲ...
...τὸ...
...ἐνε...
...φάν...
...ισα...
...κατὰ...
...λά...
...θος

Τὸ γραφικὸν Διδυμότειχον

Η ΝΥΜΦΗ ΤΟΥ ΘΡΑΚΙΚΟΥ ΚΑΜΠΟΥ ΧΩΡΙΣ ΝΕΡΟ.— ΔΙΑΤΙ Ο ΕΡΥΘΡΟΠΟΤΑΜΟΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΛΕΓΕΤΑΙ ΧΡΥΣΟΠΟΤΑΜΟΣ.— ΕΝΑ ΩΡΑΙΟ ΚΑΙ ΠΟΛΥΔΑΠΑΝΟ ΕΡΓΟ, ΠΑΝΗ ΑΝΩΦΕΛΕΣ.— ΜΕΡΙΚΑΙ ΣΚΗΝΑΙ ΣΑΧΑΡΑΣ.— ΜΕ ΤΟ ΣΟΥΡΟΥΠΟ ΣΤΗΝ ΟΧΘΗ ΤΟΥ ΠΟΤΑΜΟΥ.— ΜΙΑ ΤΑΙΝΙΑ ΜΕ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΥΠΟΘΕΣΙ Κ. Α. Π. Κ. Α. Π.

ΜΙΑ ΜΑΤΙΑ ΑΠΟ ΤΟΥ ΥΨΟΥΣ ΤΟΥ ΚΑΣΤΡΟΥ

Του συνεργάτου μας κ. Γιάννη Ταχογιάννη

ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΝ, Σεπτέμβριος.— Τὸ πειὸ φλέγον τοῦ Διδυμοτείχου εἶναι (τὴ σχήμα ὀξυμῶρον αὐτὸ) τὸ ζήτημα τοῦ νεροῦ. Φλέγον εἶπαμε; Κάτι παραπάνω. Ζέον. Τὸ Διδυμότειχον, ἡ ὡραία Νύμφη τοῦ Θρακικοῦ κάμπου ποῦ φιλάει τὰ πόδια τῆς σάν ξετρελλαμένους ἐραστής ὁ Ἔβρος, ἔχει πρόβλημα ὑδρεύσεως. Τῆς ὡραίας βυζαντινῆς ἀρχόντισσας ποῦ φοράει μὲ τόση χαριτωμένη τσαχπινιά τὸ διάδημα τῶν παλῶν κάστρων τὰ ὡραία χεῖλη τὰ ψήνει ἡ δίψα.

Μάλιστα, τὸ Διδυμότειχον διασχίζεται καὶ περιβρέχεται ἀπὸ τοὺς δύο βραχίονας τοῦ Ἐρυθροποτάμου κι' ἔχει κοντὰ σὰ πόδια του τὸν Ἔβρο ἀλλὰ πάσχει ἀπὸ νερο.

Η ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΤΟΥ ΝΕΡΟΥ

Ἡ ὑπόθεσις τῆς ὑδρεύσεως τοῦ Διδυμοτείχου εἶναι μιά ὑπόθεσις... ἀνεκδιήγητος. Νὰ μὴ εἶχαν δαπανηθῆ λεπτά γιὰ αὐτὴν; Ἐχουν ξεδευθῆ καὶ μὲ τὸ τσουβάλι μάλιστα. Ὁ Δῆμος ἔχει χρεωθῆ ὡς τὰ μούδια γιὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ νερὸ στὴν πόλι. Ἐχει φορτωθῆ στὴν καμπούρα του δάνειο ἀπὸ οἰκτῶ (ἀριθμὸς 8) χιλιάδες ἀγγλικῶν λιρῶν, δάνειον τοῦ ὁποίου τὰ τοκοχρεωλύσια πληρώνουν οἱ Διδυμοτείχιώτες γιὰ νὰ κατασκευάσῃ τὸ ὡραῖο πρᾶγματὶ ἔργο ποῦ θάφερναν στὸ Διδυμότειχο ἀφθονο νερὸ.

Καὶ ἔμως ἡ ὡραία βυζαντινὴ νύμφη δὲν ἔχει νερὸ. Ἀπλοῦστα διότι οἱ ἀρχόντες τοῦ Διδυμοτείχου μετὰ τῶν συμφορομαρτοῦτῶν αὐτοῖς μηχανικῶν καὶ τεχνικῶν συμβούλων πρὶν κατασκευάσουν τὸ μεγάλο αὐτὸ ἔργο δὲν ἀνοίξαν ποτέ τους, φαίνεται τοὺς αἰσωπεῖους μύθους, τὸν Λουκιανό, τὰ ἔπη τῶν ἐπτὰ σοφῶν τῆς Ἑλλάδος, ἢ ἕνα ὁποιοδήποτε ἄλλο βιβλίον τῆς ἑλληνικῆς σοφίας. Ἄν εἶχαν ἀνοίξει θά ἤξεραν τὴν παλῆ ἀκείνη παροιμία ποῦ λέει:

— Ἐστὲ προμηθεῖς καὶ οὐκ ἐπιμηθεῖς...

ΥΠΗΡΕΣΑΝ ΕΠΙΜΗΘΕΙΣ...

Νὰ γιατί τὸ Διδυμότειχο δὲν ἔχει σήμερα πόσιμο νερὸ. Νὰ γιατί τὰ χεῖλη τῆς διορρηξ νύμφης μὲ τὸ βυζαντινὸ δάβημα ψίνονται κάθε καλοκαίρι ἀπὸ τὴ δίψα.

Διότι οἱ κατασκευαστὰ τοῦ ἔργου τῆς ὑδρεύσεως δὲν ἤξεραν προμηθεῖς ἀλλὰ ἐπιμηθεῖς. Ἄντι πρὸ πάσης κατασκευῆ τοῦ ἔργου νὰ κάμουν ἐπιμετρηστικὴ ἀνάλυσι τῆς νερῆς ποῦ θά ἐπρομήθειαν στὴν πόλι, σὺν προτοῦ ρίξουν τὴν ὄψιν γιὰ τὰς χρυσῆς στὸν Ἐρυθροποτάμῳ (Χρυσοποτάμιος πρέπει νὰ λέγεται ἔκτοτε ὁ ἀπὸρροητικὸς) νὰ ἐξετάσουν προηγουμένως καὶ προκαταβολικῶς τὰ νερὰ του, κατεσκεύασαν τὸ ἔργο, κατηνάλωσαν τὸ μεγάλο δάνειο δόλοκληρο καὶ ἔπειτα θυμήθηκαν νὰ ἐξετάσουν τὴν ποιότητάς του τὸ νερὸ ποῦ θά ἔβδαν στὴν πόλι. Καὶ ὅταν τὸ ἐκῆτασαν; Ὅταν τὸ ἐξήτασαν... οὐαί, φεῦ καὶ ἀλλοίμοιον, ἰβροὶ καὶ λαταταί. Εὐρῆκαν, ὅτι περιέχει μικρόβια τόφου.

ΕΠΙΣΚΕΨΙ ΣΤΙΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

Ἐπήγαμε καὶ εἶδαμε αὐτὸ τὸ ἔργο. Τὰ μηχανήματα τῶν βασικῶν του ἐγκαταστάσεων, εἶναι τοποθετημένα στὴν ὄχθη τοῦ Ἐρυθροποτάμου πρὸς τὴ δυτικὴ εἴσοδο τῆς πόλεως, σὲ μιά γραφικὴ θέσι. Τὰ μηχανήματα αὐτὰ πέρνουν τὸ νερὸ ἀπὸ τὰ πηγάδια ποῦ ἔχουν κατασκευασθῆ κάτω ἀπὸ τὸν πυθμένα τοῦ ποταμοῦ καὶ μὲ εἰδικούς ἀγωγούς, μὲ λούκια τεράστια, τὸ ἀνεβάζουν ἐπάνω στὴν κορφή τοῦ βράχου μὲ τὰ κάστρα.

Ἐκεῖ, λίγο πρὸ ἐπάνω ἀπὸ τὸ βυζαντινὸ ἐκκλησάκι καὶ ἀνατολικώτερα ἀπὸ μιά λαξευμένη ὑπόγεια στοὰ εἶνε ἡ μεγάλη κεντρικὴ δεξαμενὴ, μιά δεξαμενὴ ὑπογεία χωρητικότητος τόνων ὀκτακλήρων νεροῦ, ἐπὶ τὴν ὁποί-

αν τὸ νερὸ διοχετεύεται καὶ διανέμεται στὴν πόλι. Νερὸ ἀφειδές, ἀφθονο, ἐπαρκές. Ἄλλὰ τί μ' αὐτὸ; Δὲν γίνεται. Οἱ κάτοικοι τοῦ Διδυμοτείχου τὸ χρησιμοποιοῦν μόνο γιὰ τὴ λάτρα τῶν οὐατιῶν τους. Μὴ ἔχοντες καμὴν ὄρεξι νὰ ἀναπτύξουν τὴν τουριστικὴν κίνησι πρὸς τὰς ἀνάγκαις... δὲν τὸ πίνουν.

Ἄλλὰ ἀπὸ ποῦ μολύνεται τὸ νερὸ αὐτὸ καὶ γίνεται τυφογενές καὶ ἀκατάλληλο; Φιλοσοφία δὲν χρειάζεται. Σὲ κάποιο σημεῖο τῆς διαβάσεως του ὑπάρχει κάποια μολυσμένη καὶ νοσογόνος ἐστία. Σὲ ποῖο σημεῖο; Ὑπάρχουν πολλὰ ἐκδοχαί ὡς πρὸς τὸν καθορισμὸν τῆς ἀλλ' αὐτὸ δὲν ἔχει σημασίαν. Μιά φορά ὑπάρχει.

ΕΙΚΟΝΕΣ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΕΣ

Καὶ τώρα τί γίνεται; Τὸ νερὸ πίνουν οἱ κάτοικοι τοῦ Διδυμοτείχου; Τί θέλετε νὰ γίνῃ; Οἱ ἄνθρωποι ὑδρεῖονται κατὰ τὸν πρῶτον ποῦ ἐνθυμίζει Σαχάραν, Μπεντινούους ἢ ἂν θέλετε... ἀνθρώπους τῆς νεολιθικῆς ἐποχῆς. Εἶδατε ποτέ ταινίαν κινηματογραφικὴν μὲ ὑπόθεσιν τῆς νεολιθικῆς περιόδου; Ἐμεῖς τὴν εἶδαμε ἐκ τοῦ φυσικοῦ. Τὴν εἶδαμε ἀπὸ τὸ κέντρον τῆς σαλάκρας τοῦ βράχου. Ἀπὸ τὴ γοητεία ποῦ μᾶς ἔδινε τὸ πανόραμα ποῦ ἀνοίγετο μπροστὰ μας, μᾶς ἀπέσπασε τὸ ἐξῆς θέαμα. Στὴν ὄχθη τοῦ Ἐρυθροποτάμου εἶδαμε νὰ γλιστρᾶν καὶ νὰ ξεφουτρῶνουν μέσῳ στοῦ σούρουπο παρᾶξενους σιλουέττες. Μιά ἐδῶ ἄλλη ἐκεῖ προχωροῦσαν ἐρευνητικὰ στὴν ἀμμάδη ὄχθη ἔπειτα ἔσκυβαν κι' ἔμειναν σκυμμένες πολὺ ὄρα. Δίπλα ἀπὸ κάθε μιά ἀπὸ τὴς σιλουέττες αὐτῆς περιμένε μὲ τὴ χαρακτηριστικὴ ὑπομονὴ τοῦ φίλου τοῦ ἕνα γαϊδουράκι φορτωμένο βαρέλια ἢ τενεκέδες.

Ἐσπευσα νὰ ρωτήσω τὸ συνοδό μου:

— Συνέχεια στὴν ἄην

Τὸ ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΝ

Συνέχεια ἐκ τῆς 3ης σελίδος

— Τί εἶν' αὐτοὶ; τί κάνουν; Ὁ συνοδός μου γέλασε. Μοῦ εἶησε περὶ τίνος ἐπρόκειτο καὶ μαζί μὲ κατετόπισε στὸν πρωτόγονο τρόπο μὲ τὸν ὁποῖον οἱ κάτοικοι τοῦ Διδυμοτείχου τρομηθεύονται νερὸ. Πάνε τὸ ἴσθυ στὴν ἀμμάδη ὄχθη τοῦ Ἐρυθροποτάμου κι' ἀνοίγουν γούρνες μικρῆς ἢ μεγάλης ἀλλά ἰσθεῖς, κι' ἔπειτα ὀπλισμένοι ἐὶ ὑπομονὴν Ἰώβ περιμένουν.

Οἱ γούρνες ἔπειτα ἀπὸ ὧρες γεμίζουν καὶ οἱ ἄνθρωποι ποῦ κερτιμένουν γεμίζουν τὰ βαρέλια τους, γεμίζουν τοὺς τενεκέδες τους νερὸ καὶ πάνε στὴν πόλι γιὰ νὰ τὸ πωλήσουν.

Περιεργαζόμεσθε ὦρα πολὺ τὸ θέαμα αὐτὸ τῆς πρωτόγονης ὀδρεύσεως. Πλήρες τοπίο Σαχάρας. Πλήρης εἰκὼν ζωῆς Μπεντινούων. Δὲν ἔλειπε παρὰ ἡ βραχνὴ φωνὴ κανενὸς ἰμάχου. Ἄλλὰ νάτην ἀκούεται κι' αὐτὴ.

— Ἄλλάξ ἱκμπεεε...

Εἶναι ἡ φωνὴ τοῦ γέρο-μουεζίνου ποῦ παίρνει τὴ γαργάρα τῆς βραχυνῆς του προσευχῆς ἀπὸ τὰ ὕψη τοῦ μιναρέ τοῦ Σουλτᾶν Βαγιαζήτ.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΑΧΟΓΙΑΝΝΗΣ

ΑΥΡΙΟΝ:— Τί πρέπει νὰ γίνῃ.

Ἄλλα ζητήματα.— Ἐνα πάρκο χωρὶς ἴχνος δένδρου κλπ.

Ἐνα μακροβούτι στὴ ζωὴ τοῦ Διδυμοτείχου.— Οἱ πέτοικοὶ του, τὰ κέντρα του κλπ. κλπ.

Mandini 1936

ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΝ, Σίβριος Καί τώρα τί πρέπει νά γίνη; Πώς θά διορθωθῆ τό κακό. Πώς ἡ ὡραία βυζαντινὴ ἀρχοντίσσα τοῦ Θρακικοῦ κάμπου θά γλυτώσῃ ἀπὸ τὸ μαρτύριο τῆς λευμωρίας;

Γιὰ νά σωθῆ, δύο τρόποι ὑπάρχουν. Ὁ ἕνας εἶναι νά ξεθευθοῦν μερικὲς χιλιάδες λιρῶν

γένεια. Ἄλλὰ καί τοῦ στανουὰ τὰ γένεια ἔχουν κάτω—κάτου μερικὲς τρίχες. Στὸ πάρκο τοῦ Διδυμοτείου δὲν ὑπάρχει οὔτε ἕλκος πρασινάδας, χλωρίδος, δένδρου.

Τὸ γήπεδο τοῦ πάρκου τὸ βλέπετε στὴν εἰσοδο τῆς πόλεως δεξιὰ καθῶς; μπαίνετε ἀπὸ τὸ

— Ἐδῶ κυτῶτε. Εἶναι τὸ πάρκο μας...

Ἄλλὰ αὐτὸ τὸ χάλι τοῦ πάρκου δὲν ἐπιτρέπεται νά διαιωνίζεται. Ἡ ἀρχαιότης καί ἡ φύσις ἐκόσμησαν τὴν πόλι μετὸς γραφικότητες, μετὸς ὡμορφίης. Πρέπει καί οἱ ἄρχοντες τῆς πόλεως νά κάνουν τὸ

ραϊτῆ σφραγίδα πολιτισμοῦ γιὰ μιὰ πόλι.

ΟΙ ΔΡΟΜΟΙ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ

Κάτι ἄλλο γιὰ τὸ ὅποιον ὁ Δήμος Διδυμοτείου θά ἔπρεπε νά μεριμνήσῃ εἶναι οἱ δρόμοι τῆς πόλεως. Μοῦ εἶπαν γιὰ τὸ δρόμο τοῦ σταθμοῦ πὼς τὸ χειμᾶνα εἶναι ἀδιάβατος γιὰ μεταβάλλεται σὲ λασποκάναλο. Κι' ἔτσι θά συμβαίνει ἂν κρῖνω ἀπὸ τὸ παχὺ στῶμα σκόνης ποῦ τὸν σκεπάζει. Ὁ δρόμος τοῦ σταθμοῦ εἶναι ἡ κυριώτερη ἀρτηρία τῆς πόλεως, εἶναι ὁ μοναδικὸς περίπατος τῶν κατοίκων τῆς. Ὅλοι οἱ λόγοι δηλαδὴ συντρέχουν καί ἐπιβάλλουν νά παύσῃ νά εἶναι ὅτι εἶναι σήμερα.

Στὸ ζήτημα τῆς οδίκης συγκοινωνίας οἱ Διδυμοτεϊχίωτες ἔχουν καύμους. Νά ἴδουν τελειωμένη τὴ μεγάλη ἀρτηρία Ἀλεξάνδρουπόλεως—Ορεστιάδος καί τὴν ἀποτελείωση τῆς ἐπαρχιακῆς οδοῦ Διδυμοτείου—Ζώνης—Ορεστιάδος.

ΤΟ ΚΗΤΗΜΑ ΤΩΝ ΑΜΠΕΛΙΩΝ

Ἐνας ἀκόμη καύμους τῶν Διδυμοτεϊχίωτῶν εἶναι τ' ἀμπέλια τους. Τὰ παλὰ ἀμπέλια τους τάφαγε ἡ φυλλοξέρα. Ἄλλ' εἶνε δυνατόν τὸ ἐλληνικὸ σπιτί νά μείνῃ χωρὶς τὴν ἐσοδεία ποῦ δίνει τὸ προϊόν τῆς ἀμπέλου, χωρὶς τὰ ρετσέλια του, χωρὶς τὸ ταίπουρό του, τὸ κρασί του, τὸ τελευταῖο ἰδίως; Μ' αὐτὸ θά τηρήσῃ τὰ παλὰ ἔθιμα τῆς ἐλληνικῆς φιλοξενίας ὁ Διδυμοτεϊχίωτης, μ' αὐτὸ θά κερᾶσῃ τὸ φίλο καί τὸν ἐπισκέπτη μ' αὐτὸ θά ζωστάνῃ τὸ αἷμά του τὸν χειμῶνα, ἀπὸ ἕνα ποτήρι κρασί θά ἀντήλθῃ λίγο κουράγιο, λίγη αἰσιοδοξία ἀπαραίτητη νά προστεθῆ ὡς φυσιολογικὴ ἐνίσχυσις στὴν αἰσιοδοξία ποῦ ἔχει μέσα του ἀπὸ φυσικοῦ του.

Ἄλλὰ τὸ ζήτημα αὐτὸ προσκρούει σὲ μιὰ ἀντίρρηση τῆς ἀρμοδίας ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου. Ἡ ἀντίρρηση λέει:

— Δὲν πρέπει νά φυτεύονται ἀμπέλια πειὰ...

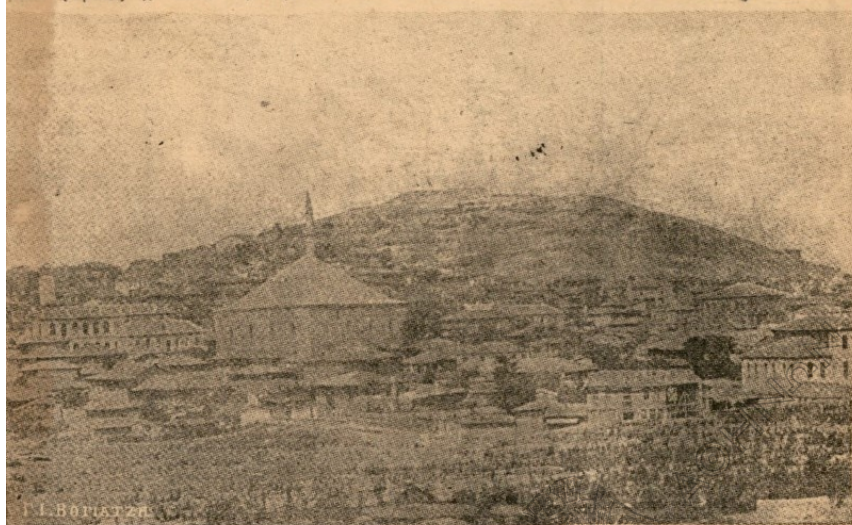
Αὐτὴν τὴν ἀπάντησι ἔδωσε ἡ γρρφεικρατία στοὺς Διδυμοτεϊχίωτες ποῦ ζήτησαν νά βάλουν λίγα κλήματα ἀμπέλια γιὰ τὴς ἀνάγκες των. Τώρα ὅμως, ἀέρας ὕψαι καί καινούργια πνοὴ φυσάει στοὺς γραφειοκρατικοὺς λαβυρίνθους. Μετὶς ἄλλες ἀντιρρήσεις ποῦ θά σαρωθοῦν ἀπὸ τὴν καινούργια αὐτὴ πνοὴ οἱ Διδυμοτεϊχίωτες, ἐλπίζουν νά σαρωθῆ κι' αὐτὴ ἡ ἀντίρρηση ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀνανέωσι τῶν ἀμπελιῶν ποῦ τοὺς ἔφαγε ἡ φυλλοξέρα.

Ἐπίσης οἱ κάτοικοι τοῦ Διδυμοτείου, ρωτοῦν καί λένε:

— Ὑπάρχουν γεωπονικὲς ὑπηρεσίες; Ἡμεῖς δὲν τὸ ξαίρουμε. Ποτές δὲν εἶδαμε γεωπὸνο νάρθῃ, νά σκύψῃ ἐπάνω στοῦ μὸχθο μας, στὸν ἰδρώτα μας, νά μᾶς δώσῃ μιὰ νοθεσία, μιὰ ὁδηγία μιὰ συμβουλή.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΑΧΟΓΙΑΝΝΗΣ

ΑΥΡΙΟΝ: Ἡ πόλις καί ὁ ρυθμὸς τῆς ζωῆς τῆς.— Περὶπατοῦ καί κέντρα.— Ἔργα ἐξωραϊσμοῦ.— Τὰ γύφτικα στὴν εἰσοδο τῆς πόλεως.— Ἀντικρύζοντας τὴν πόλι βράδυ, ἀπὸ τὴν ἐδὲ Σταθμοῦ κλπ., κλπ.

Ι. Βασιλατζῆ

ΕΝΑ ΚΟΜΜΑΤΙ ΤΟΥ ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΥ

ἀκόμη γιὰ τὴν ἐγκατάστασι ἀποστειρωτικῶν μηχανημάτων, ποῦ νά καθιστοῦν τὸ νερὸ ἀκίνδυνον. Ὁ ἄλλος εἶναι νά ξεθευθοῦν μερικὲς χιλιάδες λιρῶν γιὰ νά χρησιμοποιηθῆ τὸ νερὸ τοῦ Ἐβρου ἀντὶ τοῦ νεροῦ τοῦ Ἐρυθροποτάμου. Αὐτὴ ἡ λύσις εἶναι ἡ ἀπλούστερη καί ἡ βολικώτερη καί ὑπὲρ αὐτῆς εἶναι ὅλοι οἱ κάτοικοι τοῦ Διδυμοτείου.

Δὲν μένει παρά νά κινηθῆ ὁ Δήμος, νά ἐξασφαλίσῃ τοὺς σχετικὸς πόρους καί νά βάλῃ αὐτὸ τὸ ἔργο, τὸ τόσο ἀπολύτως χρήσιμο καί ἀπαραίτητο, εἰς ἐνεργείαν. Ποῦ νά βρῆ ὅμως τοὺς πόρους ποῦ εἶναι καταχρεωμένος; Ἴδου ἡ ἀπορία, ὅπως ἔλεγε καί ὁ μακαρίτης Ἀμλέτ. Ὑπάρχει ὅμως ἐλπίς νά εὑρεθοῦν οἱ ἀπαιτούμενοι πόροι. Ὅτι ἐθεωρεῖτο μέχρι χθὲς ἀκατόρθωτον τὸ κάμνει κατορθωτόν, τὸ ἐνδιαφέρον τὸ ὅποιον ἡ σημερινὴ Κυβέρνησις ἐπαγγέλλεται, ὅπως ἐξαιρετικῶς μάλιστα διὰ τοὺς δήμους καί τὰς κοινότητες.

ΠΑΡΚΟ ΧΩΡΙΣ ΔΕΝΔΡΑ

Ὑπάρχει καί κάτι στὸ Διδυμοτεῖχο ποῦ ἀξίζει νά γίνη ὅλως ἰδιαίτερον μνηεῖο του. Διότι εἶναι κάτι τὸ ἐξιοπεριέργον. Κάτι σὰν αὐτὰ ποῦ οἱ θαυματοποιοὶ τῶν πανηγύρων:

— Ἐλάτε κύριοι νά ἰδῆτε. Μὲ ἕνα τάληρο....

Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἐξιοπεριέργον τὸ βλέπετε χωρὶς νά πληρώσετε οὔτε τάληρο, οὔτε φράγκο γιὰ εἰσιτήριον. Εἶνε ἕνα πάρκο χωρὶς δένδρα. Θὰ πῆτε ὅτι καί ἡ Θεσσαλονίκη ἔχει πάρκα ὅπου βρίσκειτε τόσα δένδρα, ὅσες τρίχες ἔχουν τοῦ στανουὰ τὰ

δρόμο τοῦ σταθμοῦ. Ἄν τὸ πρόσεχε ὁ Δήμος θά ἦταν σήμερα ἕνα ὠραιοὶ στολίδι τοῦ Διδυμοτείου κι' ἕνας σπουδαῖος πνεύμων του. Ἄλλὰ δὲν τὸ προσέχει κανεὶς. Ὅλοι τὸ λησμονήσαν. Καί μόνον οἱ Διδυμοτεϊχίωτες, ὅταν βρεθοῦν μετὰ κανένα ξένο στὸν περίπατό τοῦ δρόμου τοῦ σταθμοῦ, τραβᾶνε μ' ἕναν τόνο εἰρωνίας:

καθῶς τοὺς. Εἶναι πειὰ ἡ σειρά τους. Οἱ μαθηταὶ τῶν σχολείων, τὰ προσκοπάκια νά φύτουν ἀπὸ ἕνα δένδρον καί δυὸ περιβόλακες τοῦ Δήμου νά τὰ ποτίσαν ἔπειτα καί νά τὰ περιποιότανε τὸ Διδυμοτεῖχο θά μπορούσε ν' ἀποκτήσῃ σ' ἕνα δυὸ χρόνια τὸν πνευμονά του, τὸ πάρκο του, τὸ βρομὸ τοῦ πρασίνου, ποῦ ἀποτελεῖ τὴν ἀπα-

Παρελήφθησαν ΚΑΘΑΡΙΣΤΗΡΙΑ ΞΥΛΙΝΑ Τύπου ΜΑΡΟ ΙΤΑΛΙΑΣ

ΑΔΕΛΦΟΙ Κ. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ
Λέοντος Σοφοῦ 15 Θεσθνίκη Τηλ. 31—78

in Macedonia Thessalonica 23 June 1936

ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΝ Σίβριος.— 'Η άποψις της πόλεως από τὸ δρόμο τοῦ σταθμοῦ, νότια μὲ τὰ φῶτα της ἀναμμένα, μὲ τὰ φῶτα τῶν ἐπάνω συνοικιῶν της σάν καντηλιέρια κρεμασιμένα ἀπ' τὸν οὐρανό, μὲ τὸ σκιερὸ φόντο τοῦ βράχου τη; πού δὲν τὸν βλέπετε πειὰ ἀλλὰ μόνον τὸν μαντεύετε, εἶναι ἓνα δράμα.

Ὅρμα εἶναι καὶ τὴν ἡμέρα τὸ Διδυμότειχο ἀπὸ τὸ δρόμο τοῦ σταθμοῦ ἀλλὰ τὸ δράμα αὐτὸ σὰς τὸ χαλάει μιά ἀσχημία. Τί πρέπει νάχη μιά πόλις στήν πρόσοψί της, στή βιτρίνα της εἰσόδου της; Ὡραία πάρκα, πλατείες, ὡροφά κτίρια, μέγαρα, μνημεῖα. Τί ἔχει τὸ ὄρατο, τὸ γραφικὸ Διδυμότειχο, τί ἔχει ἡ πόλις πού αὐριο, μεθαύριο, ὅταν θά ἔχει ὀργανωθῆ πειὰ ὀτουρισμός μας, θά γίνη κέντρο ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ τουρισμοῦ, γιὰ πρόσοψί του; Ἐνα καρκίνωμα, ἔναν κακοήθη ὄγκο. Τὰ γύφτικα.

ΝΑ ΠΕΣΗ ΚΑΣΜΑΣ
Φαντασθῆτε τὸν τενεκὲ μαγालὰ νὰ ἦταν ἐπάνω στήν ὁδὸ Μοναστηρίου τῆς Θεσσαλονίκης κι' ἔχετε μιά ἰδέα τί εἶναι τὰ γύφτικα γιὰ τὸ Διδυμότειχο. Ἐνα καρκίνωμα ἀπὸ ἀθλιές τρώγλες, πού σκαρφαλώνουν πύσω ἀπὸ μίαν ἀνηφοριὰ σάν νὰ θέλουν νὰ φύγουν, κάτι χαμοκέλες μισοσερεπιωμένες καὶ ἀθλιές, χμηλώνουν θέλουν νὰ νὰ περάσουν ἀνθρώπος ἐκεῖνα νὰ ὀρῶνες πού νὰ ἀπὸ τὸ πὸ τὴν κί- ἀκίνητες, ὀμένες στή αὶ τῆς μι-

α, πρέπει ὕπάρχει ἐγὰλλη χα- τοιο πράγ- Ὁ χῶρος ἀσχημίζει γλες ἐκεῖ- μεταβληθῆ ἄρη ἀξία.

ΠΑΝΟΡΑΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟΨΙΣ ΤΟΥ ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΥ

μερ.νὰ γύφτικα, θά γίνον με- γαρα εὐπρόσωπα, κέντρα πού θά δώσουν στήν πρόσοψί της πόλεως, ἄλλον ἀέρα.

ΟΙ ΚΤΙΣΑΝΤΕΣ ΕἰΣ ἈΜΜΟΝ

Βραδάκι, κάτω ἀπὸ ἓναν ζεστό χινοποριάτικο οὐρανὸ χωρὶς φεγγάρι φέρνουμε τὰ βήματά μας καὶ πρὸς τὸν προσφυγικὸ συνοικισμό τοῦ Διδυμοτείχου. Ἐπίτετε τι διεπιστώσαμε ἐδῶ. Ὅτι οἱ σοφοὶ μηχανικοὶ καὶ ἐργολάβοι τῆς ΕΑΠ πού ἔχτισαν τὰ σπιτάκια του, μπορεῖ νὰ ἐσπούδασαν ὄχι μόνον ἀρχιτεκτονικὴν καὶ ἐργολαβικὴν..... ἀλλὰ καὶ φιλοσοφίαν καὶ θεολογίαν ὅπως ὁ Φάουστ τοῦ Γκαίτε, δὲν ἄνοιξαν ὅμως ποτέ τους τὸ εὐαγγέλιο. Μάλιστα. Ἄν τὸ εἶχαν διαβάσει θά ἤξαιραν ἔτι ἓνας καλὸς οἰκοδεσπότης, ὅπως καὶ ἓνας καλὸς μηχανικὸς ἢ ἐργολάβος δὲν χτίζουν ποτέ τὰ σπῆτια τους ἐπάνω στήν ἄμμο..

Καὶ ὅμως οἱ πάνσοφοι ἐργολάβοι τῆς ΕΑΠ ἔπισαν καὶ ἔχτισαν τὰ σπιτάκια τοῦ προσφυγικοῦ συνοικισμοῦ τοῦ Διδυμοτείχου ἐπάνω εἰς τὴν ἄμμο.

Τὰ ἔχτισαν ἐπάνω σ' ἓνα ὀργανωμένο χωράφι, χωρὶς θεμέλια, χωρὶς τίποτα. Τὸ ἀποτέλεσμα; Τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο νὰ συμβῆ ἐκεῖνο πού προβλέπει ἡ Γραφή. Ἐπνευσαν οἱ ἄνεμοι, ἔπεσαν αἱ βροχαί, ἦρθεν ὁ χειμῶνας μὲ

τις κακοκαιρίες του καὶ τὰ σπῆτια ἄρχισαν νὰ ραγίζουν, νὰ κατάρρευον ἐπάνω στὰ κεφάλια τῶν ἀτυχῶν καὶ ταλαιπώρων ἐνοίκων των. Ἀναγκάσθηκε τότε ἡ ὕπηρεσίχ νὰ τὰ δέση μὲ ζώ-

ἀπὸ νοσηρές νοσταλγίες Ἄθηνας. Ἄντι νὰ μείνουν ἐδῶ στρατιῶται τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ κοντὰ στὰ σύνορα, προτιμοῦν νὰ γίνον περιπατηταὶ τοῦ Ζαπτείου μὲ τὴ χλιαρὴ ἀτιμόσφαιρα, νὰ γίνον ἀργόσχολοι καφεπότοι τοῦ Ζαχαράτου. Καὶ μὲ τὴν πρώτη εὐκαιρία φεύγουν.

Δηλαδή... ἔφευγαν Γιατί αὐτὸ τὸ βιολί δὲν πρόκειται νὰ ξαναπαιχθῆ πειὰ, μὲ τὴν συντελεσθεῖσαν ἀλλὰ γὴν τῶν πραγμάτων.

ἈΛΛΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Ἄλλα ζητήματα τὰ ὅποια μὲ τὰ καινούργια νεῦρα πού πήρε τὸ κράτος, μὲ τὸν καινούργιο ἀέρα πού ἀρχισε νὰ φυσᾷ. ἔλπίζουν οἱ κάτοικοι τοῦ Διδυμοτείχου καὶ τῆς περιφέρειας νὰ ὑθοῦν αἰσίως, εἶναι ἡ ἀπλοῦστευσις εἰς τὴν δικαιοδοσίαν βεβαιώσεως τῆς κυριότητος καὶ ἀ-

ποζημιώσεως τῶν ἀγρῶν τῶν περιλαμβανομένων εἰς τὴν διανομήν, ἢ ρύθμισις τοῦ ζητήματος τῶν κοινοτικῶν βοσκῶν, ἢ διανομὴ τῶν δασικῶν ἐκτάσεων, τῶν προωρισμένων πρὸς ἐκχέρσασιν διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ἀκτημόνων.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΑΧΟΓΙΑΝΝΗΣ

ΑΥΡΙΟΝ — Ἡ πόλις καὶ ὁ ρυθμὸς τῆς ζωῆς της.— Περιπατοῖ καὶ κέντρα.— Τὸ παλῆ καὶ τὸ καινούργιον ὑποπόζαρο.

ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΖΗΤΗΜΑΤΑ-ΚΙΑ

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐκπαίδευσιν συμβαίνει ἐδῶ πέρα τὸ ἐξῆς: Τὸ Διδυμότειχο εἶναι ἓνας διάδρομος διορισμῶν καὶ τίποτε ἄλλο. Καὶ ἰδοῦ πῶς. Ὑπάρχει ἓνας νόμος πού λέγει ἐκπαιδευτικὸς λειτουργὸς δὲν ἔμπορεῖ νὰ πρωτοδιορισθῆ εἰμὴ ἂν πρόκειται νὰ θητεύσῃ εἰς μίαν πόλιν ἢ πολίτην τῆς Βορείου Ἑλλάδος. Οἱ ἐπιδιώκοντες νὰ διορισθοῦν δέχονται ἀμένως νὰ διορισθοῦν φερ' εἰπεῖν εἰς Διδυμότειχον. Κάθοντα ἐκεῖ ὀλίγον καιρὸν ἀλλὰ ἔπειτα παθαίνουν ὅτι παθαίνει τὸ μεγαλείτερο μέρος τῆς παλαιᾶς, ἀμαρτωλῆς γραφειοκρατίας: Ἡ σπονδυλικὴ τῶν ἀρχίζει νὰ μηρυγκιάζει

ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΝ, Σεπτέμβριος.—Κάτω ἀπὸ τὰ βουβὰ κάστρα, τὰ δειλὰ ἐκκλησάκια ποὺ σκαρφαλώνουν στὸ βράχο, σὰν νὰ θέλουν ν' ἀποφύγουν τὰ σημερινὰ βέβηλα ἐγκόσμια, κάτω ἀπὸ τὰ μνημεία ποὺ τὰ τυλίγει τὸ μαγνάδι τῶν θρύλων καὶ τῶν ἀναμνήσεων τὸ σημερινὸ Διδυμότειχο ζῆ τὴ γερὴ καὶ στέρεη ζωὴ του.

Ο ΚΟΣΜΟΣ, Η ΖΩΗ, ΤΑ ΚΕΝΤΡΑ

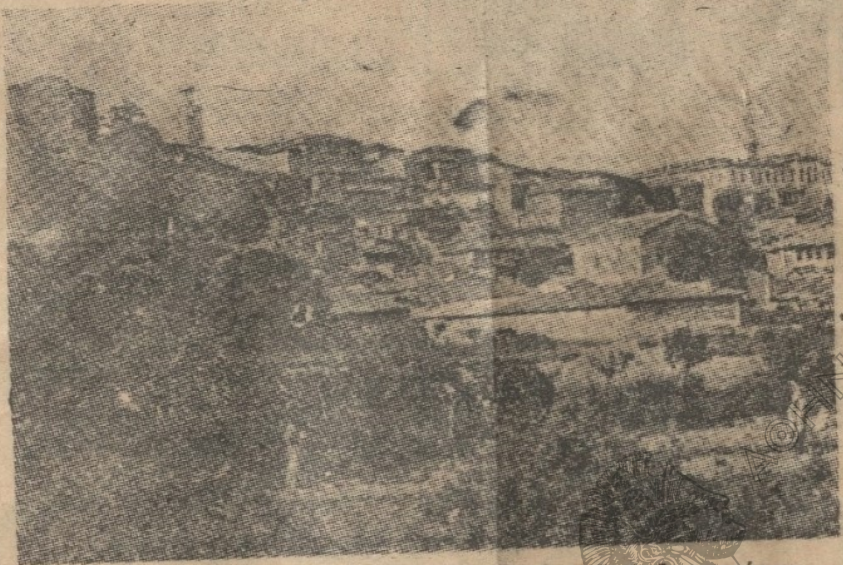
Μὴ φαντασθῆτε τὸ Διδυμότειχο γιὰ καμμιά νεκρὴ καὶ νυσταλέα πόλι. Βέβαια στὴν Ὁρεστιάδα εἶνε ἄλλος κόσμος, ἄλλος σφυγμός, ἄλλος ρυθμός. Οἱ νέοι κάτοικοι τῆς Θράκης εἶνε ἰωνικοῦ ρυθμοῦ. Οἱ παλιοί, οἱ γηγενεῖς εἶνε ρυθμοῦ δωρικοῦ. Πειὸ κλειστοὶ εἶνε αὐτοὶ ἀλλὰ ἀνοιχτόκαρδοι εἶνε κι' αὐτοὶ, καὶ πρὸ παντὸς ἄγνοι ὅπως ὅλοι οἱ Θρακιῶτες.

Ὅλη μέρα ὅπου νὰ πᾶτε ὅπου νὰ σταθῆτε, νοιάθεται τὸν ἀντίλαλο τοῦ μόχθου. Ἡ ἀγορὰ μὲ τὰ καταστήματα, τὰ ἐμπορικά, τὰ μαγαζιά τῶν ἐπαγγελματιῶν ἀντηχεῖ ἀπὸ τὸν βόμβο τῆς δουδεϊᾶς. Πετύχαμε τὴν ἀγορὰ τοῦ Διδυμοτείχου σὲ μέρα ποὺ γινότανε παζάρι κι' ἀπολαύσαμε τὸ βόμβο αὐτὸν στὴ μεγαλειότερη ἔντασι.

Καὶ τὸ βράδυ, τίς ὥρες ποὺ τελιώνει, ποὺ ἀδειάζει ἡ κλεψύδρα τῶν ὠρῶν τῆς δουλειᾶς, ὁ χαρούμενος βόμβος μεταφέρεται στὶς γραφικὲς πλατεῖες, στὰ κέντρα, στοὺς διαδρόμους.

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΤΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ

Ἄμα θέλετε νὰ κάνετε μιὰ γενικὴ ἐπισκόπησι καὶ ἐπιθεώρησι τῶν κατοίκων τοῦ Διδυμοτείχου θὰ πᾶτε βράδυ στὸ δρόμο τοῦ σταθμοῦ. Εἶναι ὁ δρόμος τοῦ σταθμοῦ. Ἐκεῖ ὁλόκληρο

Ἐνα ἀπὸ τὰ γραφικώτερα κομμάτια τοῦ Διδυμοτείχου

τὸ καλοκαίρι καὶ τὸ φθινόπωρο, κι' ὅσο νὰ ψυχρὰνῆ ὁ καιρός, ὅσο νὰ φυσηθῆ ὁ θρακιᾶς οἱ διδυμοτειχιῶτες παίρνουν τὸν ἀέρα τους, σκοτώνουν τὴν πληξί τῶν πρώτων ὠρῶν τῆς νύχτας τοῦ καλοκαιριοῦ.

Φυσικὰ τὴ μεγαλιότερη ἀπαρτία ἔχει ἐκεῖ ἡ νεολαία. Ἐκεῖ θὰ ἰδῆ κανεὶς τὸν ὠραῖο τύπο τῆς θρακιώτισσας σ' ὅλα τῆς τὰ πρότυπα. Ἡ συγκέντρωσις αὐτῆ ἀκριβῶς τῆς νεολαίας ἔγινε ἀφορμὴ γιὰ νὰ δοθῆ στὸ δρόμο τοῦ σταθμοῦ τὸ παρατσουκλι τοῦ «νυφοπάζαρο».

Καὶ εἶναι πράγματι ὁ δρόμος αὐτὸς τὸ «νυφοπάζαρο» τοῦ Διδυμοτείχου. Ἐκεῖ ἀνταλλάσσονται τὰ πρῶτα δειλὰ βλέμματα, ἐκεῖ συνάπτονται οἱ πρῶτες δειλὲς συμπάθειες ποὺ καταλήγουν ἀργότερα σὲ ἀρραβῶνα καὶ τέλος στὸ γαμὸ τοῦ Ἡσαῖα.

ΤΟ ΠΑΛΙΟ ΝΥΦΟΠΑΖΑΡΟ

Δὲν ἦτανε ὅμως πάντοτε νυφοπάζαρο τοῦ Διδυμοτείχου ὁ δρόμος τοῦ σταθμοῦ. Ὁ ἠθικὸς αὐτουργὸς καὶ ὑπεύθυνος τῶν συνδικεσιῶν τῆς παλαιότερας γενεᾶς εἶναι ἡ ὁδὸς Βρανᾶς. Εἶναι ἕνας γραφικὸς δρόμος ἀπὸ τὴν ἄλλη, τὴν ἀντίθετο ἀκριβῶς εἰσοδο τῆς πόλεως. Ἐκεῖ γινότανε πρὶν ὁ βραδυνὸς περίπατος. Ἐκεῖ ἔβγαιναν πρὶν οἱ ὠραῖες τοῦ Διδυμοτείχου γιὰ νὰ ἐπιδειξοῦν τὴ λυγερὴ τάγια τῆς θρακιώτισσας, καὶ νὰ σκορπίσουν στὸ πέρασμά τους συγκινήσεις καὶ χτυποκάρδια. Τὶς συγκινήσεις καὶ τὰ χτυποκάρδια ποὺ εἶναι τὸ προανάκρουσμα στὸ μοτίβο τοῦ χοροῦ τοῦ Ἡσαῖα.

Εἶνε ὠραῖος καὶ ὁ περίπατος στὸ δρόμο αὐτό. Ἀλλὰ σιγά—ὁ περίπατος ἄλλαξε ροὺν καὶ

μετωχετεύθη στὸ δρόμο τοῦ σταθμοῦ. Τώρα τὰ βράδια ἡ ὁδὸς Βρανᾶ, ποὺ ἀντηχοῦσε ἄλλοτε ἀπὸ τραγανὰ γέλοια, ἀπὸ τιτιβίσματα κοριτσιῶν καὶ χαρούμενο βόμβο νέων, εἶνε σιωπηλὴ, ἔρημη. Ἐκεῖ μπορεῖ νὰ κάμῃ βράδυ τὸν περίπατό του μόνο ὁ ἄνθρωπος τῆς μοναξιάς, ὁ ρωμαντικὸς ποὺ θέλει νὰ πλανηθῆ μὲ μόνη παρέα τοὺς ρευμασμούς του. Δὲν θὰ τὸν ἐνοχλήσῃ κανεὶς. Κάποιο κάρρο μόνο, ποὺ γυρνᾶει ἐξώρας ἀπὸ τὰ χωράφια, θὰ ἴσῃ, ἀλλὰ τὸ πέρασμά του εἶνε τόσο διακριτικὸ ὥστε οὔτε θὰ τὸ καταλάβῃ.

Ἄν καλορωτήσετε μάλιστα γιὰ τὸ λόγο τῆς ἀλλαγῆς αὐτῆς τοῦ περιπάτου δὲν θὰ τὸν βρῆτε. Εἶνε ἀνεξήγητος, ὅπως εἶνε ἀνεξήγητοι συνήθως οἱ μοντερνισμοί. Στὸν ὑποφαινόμενο φάνηκε πρὸ πολλοῦ ἀνεξήγητος γιὰτὶ ἡ ὁδὸς Βρανᾶ εἶνε τόσο γραφικὴ, μὲ τόσες μαγεῖες γύρω τῆς.

Ὅποιοι μάλιστα πῆγε στὴν Ἀθήνα, περνώντας βράδυ τὴν ὁδὸ Βρανᾶ, μὲ κατεύθυνσι τῶν βημάτων του πρὸς τὴν πόλι, θυμάται τὴ λεωφόρο Ἀκροπόλεως μὲ τίς εἰκόνες ποὺ ἔχει κανεὶς καταφορίζοντας ἀπὸ τὰ κέντρα ποὺ εἶνε ἀντίκρυ ἀπὸ τὸ θέατρο Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ πρὸς τὸ Μακρυγιάννη.

Τὰ παλιὰ κάστρα μὲ τοὺς ὠραίους βυζαντινοὺς μαιάνδρους τῶν ποὺ ὑψώνονται ἀριστερὰ δίνουν στὸ διαβάτη μέσα στὸ σκοτάδι τοῦ βραδυνοῦ μιὰ ἰλιζιὸν τῆς Ἀκρόπολης.

ΤΑ ΔΑΡΔΑΝΕΛΛΙΑ...

Ὁ ροῦς τοῦ βραδυνοῦ νυφοπάζαρου, ξαίρετε ποὺ ἐκβάλλει; Στὸ στενὸ τῶν Δαρδανελλίων. Μάλιστα καὶ τὸ Διδυμότειχον

Συνέχεια 4ην σελ.

ἔχει τὸ στενὸν τῶν Δαρδανελλίων. Τὸ στενὸ αὐτὸ σχηματίζεται ἀπὸ τρία τέσσαρα ὠραῖα, ἄνετα, εὐπρόσωπα κέντρα ποὺ τὸ σχηματίζουν ἀπὸ τὴν μιὰ μερὶα καὶ τὴν ἄλλην, τὸ καταυγάζουν μὲ τὰ λούξ των καὶ τὸ πλημμυρίζουν μὲ τοὺς ἤχους τῶν μεγαλείων τους.

Κάθε βράδυ ὅλα τὸ Αἰ-λάιφ τοῦ «νυφοπάζαρου» ἐδῶ κατασταλάζει γιὰ ν' ἀκούσῃ μουσικὴ, νὰ περάσῃ λίγες ὥρες εὐχάριστες. Ἡ εὐχαριστήσις τῶν ὠρῶν αὐτῶν ἀκοιμπανιάρεται μὲ διάφορα ποτὰ ἀλλὰ πρωτίστως καὶ κυρίως μὲ ντούζικο. Εἶναι τὸ πειὸ προσφιλὲς καὶ προτιμώμενο ἀναψυκτικὸ τοῦ Θρακιῶτη, εἶναι ἄλλωστε τὸ ποτὸν ποὺ κάμνει ἀπαραίτητο τὸ χνῶτιο τοῦ θρακικοῦ κάμπου. Ὅταν δὲν γίνεται κατάχρησις ἐννοεῖται...

Τὰ Δαρδανελλία τοῦ Διδυμοτείχου ἀποτελοῦνται ἀπὸ τὰ κέντρα τῶν κ. κ. Ζεγκίνη καὶ Ε. Πεταλωτῆ καὶ μερικὰ ἄλλα μικρότερα.

Οὔτε δὲ καὶ ἄνευ θεαμάτων μένει τὸ Διδυμότειχο. Ἐκτός ἀπὸ τοὺς θιάσους ποὺ κάθε λίγο καίλιγάκι τὸ ἐπισκέπτονται ἔχει καὶ μόνιμο ὑπαίθριον κινηματογράφου καὶ παρλάν μάλιστα.

Διὰ τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ ἐπισκεφθοῦν τὸ γραφικὸ Διδυμότειχο δίδω καὶ τὴν ἐξῆς πληροφορία. Ἐχει καὶ εὐπρόσωπα ξενοδοχεῖα καὶ καλὰ ἐστιατόρια.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΑΧΟΓΙΑΝΝΗΣ

ΑΥΡΙΟΝ: Ξαναγύρισμα στὰ παλιὰ.— Τὸ τζαμί τοῦ Βαγιαζὶτ καὶ ἡ ἱστορία του.— Τὰ βυζαντινὰ κάστρα καὶ οἱ θρούλοιτων.— Τὸ Διδυμότειχον καὶ ἡ ἔτυμολογία του.— Βράχοι ποὺ φέρνουν ἴλιγγο.— Τοὺς τρώει ὅμως τὸ φουρνέλο.— Ἐνα ἀρχαιολογικὸ καὶ Τουριστικὸ ἐγκλημα. Ὁ γερομυεζίνης τοῦ τζαμοῦ κ.λ.π.

ΚΑΣΤΡΑ ΚΑΙ ΘΡΥΛΟΙ.—ΜΙΑ ΥΠΟΓΕΙΑ ΣΤΟΑ.—ΓΟΝΤΕΙΕΣ ΚΑΙ ΙΑΙΓΓΟΙ.—
 ΕΝΑΣ ΒΕΒΗΛΟΣ ΗΡΟΣΤΡΑΤΟΣ.—Ο ΕΡΓΟΛΑΒΟΣ ΜΕ ΤΑ ΦΟΥΡΝΕΛΛΑ ΤΟΥ.—
 ΜΙΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΤΟΝ κ. ΚΟΤΖΙΑ.—ΤΟ ΤΖΑΜΙ ΚΑΙ Ο ΜΟΥΕΖΙΝΗΣ ΤΟΥ Κ.Α.Π.

ΜΙΑ ΜΑΤΙΑ ΕΙΣ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟΝ ΑΠΟ ΤΟΥ ΥΨΟΥΣ ΤΟΥ ΚΑΣΤΡΟΥ

Μαυροβούνου 26 7/8 1936 Τοῦ συνεργάτου μας κ. Γιάννη Ταχογιάννη

ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΝ, Σεπτέμβριος.—Με λίγη δόσι φαντασίας θα μπορούσε να παρομοιάση κανείς τὸ Διδυμότειχο με πλωρὸ βιβλίον πού πέρασαν ἐπάνω του οἱ αἰῶνες σάν μπόρα καὶ τοῦ

ξέπλυναν τὰ γράμματα, παρέσυραν κι' ἐσβύσαν τὶς φυγούρες τῶν ἀνθρώπων πού ἐξήσαν στὶς σελίδες του καὶ τὶς ἐποποιεῖες καὶ ἱστορίες τῶν κι' ἀφῆσαν μόνο τὶς ἀκατάλυτες μαρμαρωμένες βινιέτες τῶν κάστρων, τῶν μνημείων, τῶν τζαμιῶν.

Παρακολουθοῦμε γιὰ λίγο τὴν ἱεροτελεστικὸν ντουζικὸν στὰ «Δορβανέλλια» κι' ἐπειτα ἀπαγοῦμε τὸ συνοδό μας καὶ πάμε νὰ ξαναπεριεργασθοῦμε τὶς πέτρινες βινιέτες πού σεβάσθηκε ὁ καιρὸς. Ἀπὸ σοκάκια καὶ παρασόκακα, παρακίμπουμε τὴ φαλάκρα τοῦ ψηλοῦ βράχου καὶ ἀπὸ κάτι παλὰ καλντριμία πού μόλις χωρᾶν νὰ

συναντᾶτε σὲ κάθε σας βῆμα. Μιά ἀπ' αὐτὲς κάποια φτωχὴ οἰκογένεια ἐχρησιμοποίησε γιὰ νὰ λύσῃ τὸ πρόβλημα τῆς στῆγης. Τὴν διεσκεύασε σὲ κατοικία. Γλάστρες μὲ λουλούδια τὴν στο-

μακρὰ δὲν εἶναι ἡ Ροδόπη πού γέμισε τὶς χαράδες τῆς μετὰ παράξενον κήρυγμά του ὁ Ὁρφέος. Οὔτε εἶναι μακρὰ ἡ Σαμοθράκη μετὰ τὰ Καβείρια μυστήρια...

λιὰ καὶ ἡ αὐθαίρετος προχειρὸς τῶν λογίων τῆς ἐποχῆς πῆρε τὴ σοφὴ λέξι ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ λαοῦ καὶ κατεσκεύασε τὸν τραγέλαφον... Διδυμότειχον.

Θά ἦταν κοινοτοπία νὰ γράψουμε πὼς στὸ Διδυμότειχο εἶχαν τὴν ἐστία τους οἱ Τοῦρκοὶ σουλτάνοι πρὸ τῆς ἀλώσεως τοῦ Ἀδριανοῦ. Ἐκεῖ γεννήθηκε ὁ σουλτάν Βαγιαζήτ καὶ ὁ πατέρας του Σουλτάν Μουράτ ὕψωσε μνημεῖον τοῦ γεγονότος τὸ σημερινὸ τζαμιτοῦ σουλτάν Βαγιαζήτ.

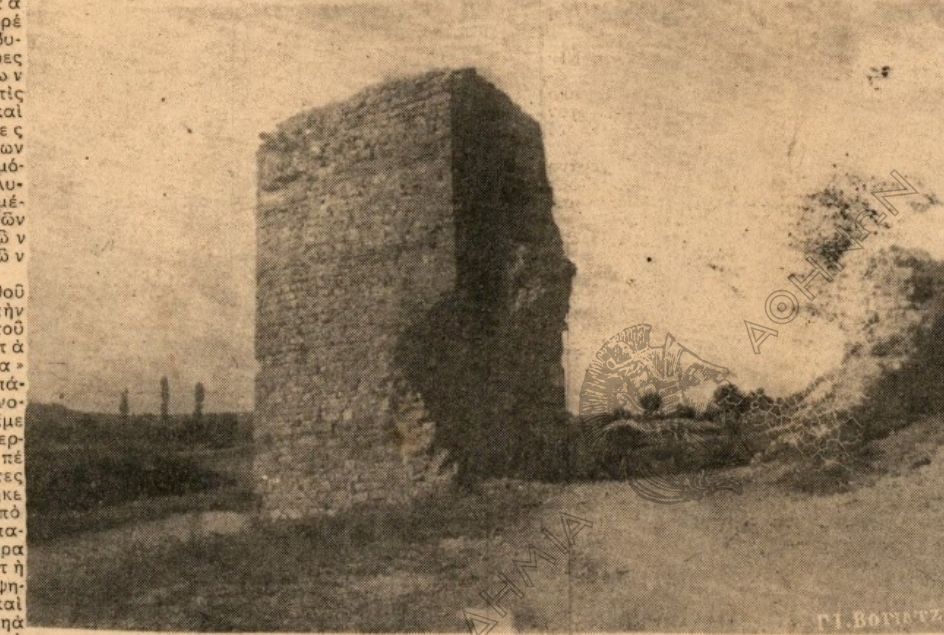
Εἶναι τὸ πρῶτον τζαμί πού τρύφησε μετὰ τὴν αἰκμὴ τοῦ μιναρέ του τὸ ἀτάξιν τοῦ οὐρανοῦ τῆς Βυζαντινῆς Αυτοκρατορίας εἰς τὴν Εὐρώπῃ.

Λένε γι' αὐτὸ πὼς ἡ κἀθε πλευρὰ του ἔχει μήκος ἀκριβῶς ἐνὸς «παληοῦ στρέμματος» δὲ οἱ ὑπήκοοι γῆς πάλαι ποτε Ὀθωμανικῆς Αυτοκρατορίας εἶχαν κτηματικὰς διαφορὰς προσέφευγαν νὰ συμβουλευθοῦν τὰς διαστάσεις τοῦ τζαμιοῦ. Στὸ μιναρέ του βγαίνει κάθε πρωὶ καὶ κάθε ἀπόγευμα καὶ παίρνει τὴ γαργάρα τοῦ. Τὸν γνωρίζουμε ἀπὸ κοντὰ. Εἶνε 75 χρονῶν καὶ ὄμως ἀνεβγαίνει τὰ ἐκατὸ καὶ πλέον σκαλιὰ τοῦ μιναρέ τετράκις κάθε μέρα. Κόσμοι ἦρθαν καὶ κόσμοι ἔφυγαν, παλιόροιες καὶ ἀμυπητὲς πληθυσμῶν ἔγιναν, ὁ μουεζίνης ἔμεινε. Σκαρφάλοισ ἀεὶ μὰ ἀρχαιολογικὴ γωνία τοῦ τζαμιοῦ σάν κουκουβάγια καὶ κάθε βράδου βγαίνει στὸν ψηλὸ ἐξώστη τοῦ μιναρέ καὶ ὕψωνε τὸ ντουά του πού μοιάζει προσευχὴ μαζὺ καὶ μοιρολόγι.

— Ἀλλάχ ἰκμὲ ε ερ...
ΤΥΠΟΙ, ΘΡΥΛΟΙ, ΙΑΙΓΓΟΙ!
 Ἄλλὰ πὼ νὰ τελειώσῃ κανεὶς μετὸς θρούλους τοῦ Διδυμοτείχου! Στὴν κορυφὴ τοῦ βράχου ὑπάρχει μι τρύπα πού λένε πὼς βγαίνει στὸ Κουφόβουνο (χωριό). Ἄλλὰ δὲν ἔχει θρούλους μό-

— Ἀλλάχ ἰκμὲ ε ερ...
ΤΥΠΟΙ, ΘΡΥΛΟΙ, ΙΑΙΓΓΟΙ!
 Ἄλλὰ πὼ νὰ τελειώσῃ κανεὶς μετὸς θρούλους τοῦ Διδυμοτείχου! Στὴν κορυφὴ τοῦ βράχου ὑπάρχει μι τρύπα πού λένε πὼς βγαίνει στὸ Κουφόβουνο (χωριό). Ἄλλὰ δὲν ἔχει θρούλους μό-

— Ἀλλάχ ἰκμὲ ε ερ...
ΤΥΠΟΙ, ΘΡΥΛΟΙ, ΙΑΙΓΓΟΙ!
 Ἄλλὰ πὼ νὰ τελειώσῃ κανεὶς μετὸς θρούλους τοῦ Διδυμοτείχου! Στὴν κορυφὴ τοῦ βράχου ὑπάρχει μι τρύπα πού λένε πὼς βγαίνει στὸ Κουφόβουνο (χωριό). Ἄλλὰ δὲν ἔχει θρούλους μό-

Ο ΚΑΛΕΣ ΤΟΥ ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΥ (Αἱ ἐπάνω ζώναι)

περάσῃ ἀνθρώπος, περιπλανώμεθα κάτω ἀπὸ τὶς τάμπες τῶν Βυζαντινῶν κάστρων.

Πρὸς τὸ Ν. Δ. μέρος τῆς πόλεως τὰ κάστρα διατηροῦνται ἀρκετὰ, σχεδὸν ἀνέπαφα. Τὰ βλέπετε καὶ χαίρεσθε ὅλη τὴ βυζαντινὴ τέχνη πού διατηρεῖ τὴν κοκεταρία καὶ τὴ μαεστρία τῆς ἀκόμης καὶ στὰ βαρεῖά ἔργα τῆς ὀρεινῆς ἀρχιτεκτονικῆς, τοῦ πολέμου. Τὰ τόξα καὶ οἱ ἀψίδες τῶν πυλώνων, οἱ μαϊανδροὶ τῶν κάστρων σὰς θυμίζουσι τὰ ἀριστοουργήματα τῆς κεραμο—διακοσμητικῆς πού βλέπει κανεὶς στοὺς βυζαντινοὺς ναοὺς (Παναγία Χαλκῆων, Ἅγιος Ἀπόστολος τῆς Θεσσαλονίκης) τῆς καλλιτέρας ἐποχῆς.

Οἱ γειτονιὲς πού ἦλθαν καὶ σκαρφάλωσαν ἐδῶ ἐπάνω δίδουν μιὰ ὄλως ἰδιαίτερη γραφικότητα στὰ παλαιὰ κάστρα. Τὰ σπιτάκια τους θυμίζουν τρομαγμένους κότες πού σκαρφάλωσαν ἐδῶ ψηλά γιὰ ν' ἀποφύγουν κάποιον ἐχθρὸ Τρῦπος κι' ἐδῶ λαξευμένες στίς βάσεις τῶν κάστρῶν

λίξουν καὶ μιὰ ὥρα γὰτὰ λουζέται ἐκπλωμένη ὅτὸ κατόφιν τῆς εἰσόδου. Τὴ κρίμα νὰ μᾶς ἔχει τελειώσει τὸ φιλμ ἀλλοῦς θὰ σὰς παρουσιάσαμε αὐτὴν τὴν πρωτότυπη βιλίτσα τῶν διδυμοτειχιωτῶν ροβινζωνῶν.

ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΝ ἢ ΔΥΜΟΤΕΙΧΟΝ

Ἡ περιπλάνησίς μας στὰ βυζαντινὰ κέντρα τελειώνει ἀλλὰ τί μ' αὐτό; Ὁ βράχος τοῦ Διδυμοτείχου εἶναι γεμάτος θρούλους καὶ μυστήρια πού σὰς σταματοῦν σὲ κάθε σας βῆμα.

Ἐκείνες οἱ στοῆς πού εἶναι λαξευμένες στὰ σπλάγχνα τοῦ βράχου ποιάς προελεύσεως εἶναι καὶ ποιάς ἐποχῆς, ποιοῦ πολιτισμοῦ; Ἱστορικῶς ἡ προϊστορικῶς; Διότι δὲν μπορεί νὰ προστορία νὰ μὴ ἔσυρε τὰ βήματα τῆς ἐδῶ ἐπάνω. Ἡ Ὀθρακὴ ὑπῆρξε κόντις προαιωνίων καὶ προϊστορικῶν πολιτισμῶν. Κι' ὁ βράχος τοῦ Διδυμοτείχου δὲν μπορεί νὰ μὴ ὑπῆρξε ἕνα ἀπὸ τὰ βάθρα τοῦ πολιτισμοῦ τῶν παλαιῶν φύλων τῆς Ὀθρακῆς.

ΠΛΗΝ ΟΥΔΕΝ ΓΕΓΡΑΠΤΑΙ

Ἄλλὰ τὸ μεγαλύτερον τῶν μυστηρίων πού ἐπιφυλάσσει στὸν ἐπισκέπτη του τὸ Διδυμότειχον εἶναι ἡ προέλευσις τῆς ὀνομασίας του. Γιὰ τὴν λέγεται Διδυμότειχον καὶ ὀρθῶς λέγεται ἔτσι; Βέβαια ἀπαντοῦν αἱ ἐλληνικαὶ ἐγκυκλοπαιδεῖαι καὶ ὅλα τὰ σχετικὰ ἔντυπα μετὰ τὴν εὐκολία ἐνός ἠθνοῦ τσιτσερῶν. Καὶ μετὰ τὴν ἴδια εὐκολία σπεύδουν νὰ δώσουν τὴν ἐξήγησιν.

— Λέγεται Διδυμότειχον διότι ἔχει δίδυμοι τείχος.

Οἱ ἀρχαιολογικῆς ὄψεως κάπως περὶ σοβαρὰ μετὰ τὴν ἀρχαιολογία τοῦ Διδυμοτείχου, μετὰ τῶν ὀρειῶν καὶ ὁ ἐκλεκτὸς συνεργάτης μας κ. Δρακοντίδης, ὁ ἐκλεκτὸς διανοσομένος τῆς πόλεως κ. Καρράκωστογλου καὶ ἄλλοι δίδουν ἄλλη ἐτυμολογία πού εἶναι καὶ ὀρθότερη.

Τὸ Διδυμότειχον εἶναι ἡ ἀρχαία θρακικὴ Δύμη, ἡ ὁποία μετὰ τοὺς αἰῶνας ἔγινε στοὺς βυζαντινοὺς χρόνους Δυμότειχον, σὺν τῷ χρόνῳ δὲ ἦλθε ἡ ἐλαφρομα-

νον καὶ μνημεῖα ὁ βράχος τοῦ Διδυμοτείχου. Ἐχει καὶ γοιτεῖες. Πρὸς τὰ νοτιοδυτικὰ του ἔχει κάτι ἀπόκρημες ἀπόμεινε γειάτες ἀγρία ὠμορφία, πού φέρνουν ἴλιγγα. Καὶ ὄμως βράχος αὐτὸς πού θὰ ἔπρεπε νὰ φυλλάγεται σάν ἕνας βωμὸς ἀμορφίας καὶ τουρισμοῦ, κατὰ στρέφεται ἀμειλίχτα. Ὑπονομεῖται κυριολεκτικῶς. Τὸν τρώει αἰσχρὰ καὶ ἀναυθρα ἕνας ἔργε λάβος μετὰ τὰ φουρνέλλα τοῦ Κρίμα πού δὲν σημείωσα τὸ ἔνομα τοῦ ἔργολάβου γιὰ νὰ τὸ παραδώσω στὸ αἰώνιον ἀνάθεμα μαζὺ μετὰ τὸ ἔνομα τοῦ Ἡροστράτου καὶ ὄλων τῶν βεβήλων κατὰ τῶν ἀρχαιοκαπῶν. Μοῦ μένει ὄμως νὰ κάμω κάτι ἄλλο. Νὰ θέσω τὸ συντελούμενον ἀνοσιούργημα ὑπ' ὄψει τοῦ ἐφόρου ἀρχαιοτήτων Β. Ἑλλάδος κ. Κατζίτ. Στὸ ὑπουργεῖο θ' ἀπευθώθῃ, μόνος του θὰ ἐνεργήσῃ, δὲ ξαίρω τί θὰ κάνῃ. Πάντως αὐτὸ αἰσχρὸν πρέπει νὰ σταματήσῃ.

Περὶ τὸν νὰ τοῦμε περὶ Πλωτινουπόλεως. Μεταξὺ μας κατὰ τῶν ἐρειπίων τῆς παρεμβάλλουσι τὰ οἰκόπεδα τοῦ κ. Δρακοντιδίου καὶ ἀπαγε τῆς βλασφημίας νὰ τὰ καταπατήσουμε.

Πρῶτ-πρῶτ ἀποχαιρετοῦμε βρασιτικά τὴ βυζαντινὴν νύφη καὶ κατεβαίνουμε στὸ σταθμὸ. Περὶ μένοντες τὸ αἰώνιος καθυστέρημένο τραῖνο, βλέπουμε τὸ θυμὸν τῆς ἀνατολῆς. Βγαίνει ἀπὸ μιὰ ράχη πέρα ἀπὸ τὰ σύνορα κι' ἀνεβαίνει σκορπιζόντα ἀφειδῶς τὰ χουσαφία του στὸ Ὀθρακικὸ κάμπο. Ὁ σταθμὸς ἐστὶν ἐπὶ μεταξὺ γεμίζει κόσμο. Ἀφῶνα τιτιβίσματα θηλυκῶν πού ἀποχαιρετοῦν τοὺς δικούς των, τρεξίματα, ἀπρωξίματα γιὰ νὰ βρεθῇ θεοὶ, λιγάκι φλέρι, νὰ οἱ τελευταῖες μας ἐντοπώσῃ ἀπὸ τὸ Διδυμότειχο. Τὸ κουδοῦν χτυπάει καὶ τὸ τραῖνο φύγει μέσα στὸ Ὀθρακικὸ κάμπο. Πᾶμε γι' ἄλλου...

Περὶ τὸν νὰ τοῦμε περὶ Πλωτινουπόλεως. Μεταξὺ μας κατὰ τῶν ἐρειπίων τῆς παρεμβάλλουσι τὰ οἰκόπεδα τοῦ κ. Δρακοντιδίου καὶ ἀπαγε τῆς βλασφημίας νὰ τὰ καταπατήσουμε.

Πρῶτ-πρῶτ ἀποχαιρετοῦμε βρασιτικά τὴ βυζαντινὴν νύφη καὶ κατεβαίνουμε στὸ σταθμὸ. Περὶ μένοντες τὸ αἰώνιος καθυστέρημένο τραῖνο, βλέπουμε τὸ θυμὸν τῆς ἀνατολῆς. Βγαίνει ἀπὸ μιὰ ράχη πέρα ἀπὸ τὰ σύνορα κι' ἀνεβαίνει σκορπιζόντα ἀφειδῶς τὰ χουσαφία του στὸ Ὀθρακικὸ κάμπο. Ὁ σταθμὸς ἐστὶν ἐπὶ μεταξὺ γεμίζει κόσμο. Ἀφῶνα τιτιβίσματα θηλυκῶν πού ἀποχαιρετοῦν τοὺς δικούς των, τρεξίματα, ἀπρωξίματα γιὰ νὰ βρεθῇ θεοὶ, λιγάκι φλέρι, νὰ οἱ τελευταῖες μας ἐντοπώσῃ ἀπὸ τὸ Διδυμότειχο. Τὸ κουδοῦν χτυπάει καὶ τὸ τραῖνο φύγει μέσα στὸ Ὀθρακικὸ κάμπο. Πᾶμε γι' ἄλλου...

ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΑΧΟΓΙΑΝΝΗΣ

Μοσποδίας κ. Σμεντάου καὶ τῆς τουρκικῆς ὁ πρόεδρος τοῦ ἀθλοτισμοῦ κ. Βιλντάν Ἀσίρ.

Ἐπίσης ἀφίκετο ὁ ἐκπαιδευτικὸς τῆς Ρουμανίας εἰς τὴν βαλκανικὴν ἐπιτροπὴν ἀθλοτισμοῦ κ. Μποερέσκου κυρίας του. Ἄπρῳσαν εἰς τὸ «Ἄκρον» παραμείνουσι τῶν Βαλκόν. Τοῦρκοι καὶ ἀγαστὸς τῆς τῆς ὁποῖα ΣΕΡ...

Συνέχεια εἰς τὴν ἄην σελ.